

Miasto Toruń

Raport z konsultacji społecznych dotyczących Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego

Urząd Miasta Torunia

Wydział Komunikacji Społecznej i Informacji

Czerwiec 2014 r.

SPIS TREŚCI

I Przedmiot konsultacji.....	3
II Przebieg konsultacji	4
III Zestawienie uwag uczestników	6
IV Podsumowanie	51

I Przedmiot konsultacji

Konsultacje społeczne związane z Bydgosko-Toruńskim Obszarem Funkcjonalnym dotyczyły projektów dokumentów kluczowych dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego (BTOF). Głównym celem konsultacji było poznanie opinii wszystkich rodzajów podmiotów oraz mieszkańców Torunia na temat przedmiotowych dokumentów strategicznych oraz Studium Uwarunkowań Rozwoju Przestrzennego. Ich uwagi i wnioski miały za zadanie uzupełnić i przekształcić propozycje przygotowane przez firmy Dorfin i Deloitte w celu ustalenia projektu akceptowalnego przez wszystkich zainteresowanych przedmiotowym zagadnieniem. Konsultacje przeprowadził Wydział Komunikacji Społecznej i Informatyki we współpracy z Wydziałem Rozwoju i Programowania Europejskiego.

Zgodnie z zapisami rozporządzeń regulujących Politykę Spójności Unii Europejskiej oraz uzgodnieniami zawartymi w polskiej Umowie Partnerstwa dla perspektywy finansowej 2014 - 2020, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) są najistotniejszym narzędziem dedykowanym wsparciu miast i ich obszarów funkcjonalnych. Będą one realizowane na BTOF w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Warunkiem uzyskania środków finansowych na realizację projektów jest m.in. właściwe przygotowanie się na poziomie regionalnym. W tym celu jednostki tworzące obszary funkcjonalne opracowują szereg dokumentów o różnym charakterze, randze ważności i stopniu sformalizowania. Mają one za zadanie w większym lub mniejszym stopniu wytyczyć wspólne kierunki działań, które sprzyjać będą rozwojowi współpracy i integracji, promowaniu partnerskiego modelu współpracy, realizacji zintegrowanych projektów oraz zwiększeniu wpływu miast i powiązanych z nimi obszarów funkcjonalnych na kształt i sposób realizacji działań wspieranych na ich obszarze w ramach polityki spójności.

II Przebieg konsultacji

Konsultacje społeczne dotyczące Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego zostały przeprowadzone w dwóch etapach:

1. Zintegrowane inwestycje terytorialne Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego

Pierwszy etap konsultacji odbył się w terminie 30.05 – 13.06.2014 r. Miał on na celu poznanie opinii gminnych, samorządowych i rządowych jednostek organizacyjnych, przedstawicieli reprezentujących sektor naukowy i prywatny, organizacji pozarządowych i innych podmiotów na temat niżej wymienionych dokumentów:

- Strategia Rozwoju Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego,
- Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych,
- Delimitacja dla miejskich obszarów funkcjonalnych Bydgoszczy i Torunia,
- Strategia Rozwoju Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego,
- Strategia Rozwoju Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego.

W ramach konsultacji społecznych 11 czerwca 2014 r. odbył się dyżur konsultacyjny w siedzibie Wydziału Rozwoju i Programowania Europejskiego przy ul. Grudziądzkiej 126 B w godzinach 16:00-18:00. Uczestnicy mogli zapytać urzędnika o szczegóły związane z ZIT oraz zgłosić swoje uwagi. Istniała również możliwość wypełnienia formularza ankiety internetowej przygotowanej przez firmę Deloitte. Podczas dyżuru nie zostały zgłoszone żadne uwagi. Do Wydziału Rozwoju i Programowania Europejskiego wpłynęły natomiast trzy uwagi zgłoszone drogą mailową.

2. Współpraca w ramach Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego- etap II

Drugi etap konsultacji odbył się w terminie 17.06 - 25.06.2014 r. W trakcie jego trwania przyjmowane były uwagi mieszkańców dotyczące Studium Uwarunkowań Rozwoju Przestrzennego. Jest to opracowanie o charakterze przede wszystkim diagnostycznym, a także eksperckim i pomocniczym.

23.06.2014 w godzinach 16:00 - 18:00 miał miejsce dyżur w siedzibie Wydziału Rozwoju i Programowania Europejskiego przy ul. Grudziądzkiej 126B. W trakcie dyżuru nie została zgłoszona żadna uwaga.

Tego samego dnia, o godz. 16.00 odbyły się również warsztaty przeprowadzone przez spółkę Dorfin w Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu przy ul. Dekerta 26. Miały one charakter otwartego spotkania adresowanego do mieszkańców, organizacji społecznych, przedsiębiorców oraz wszystkich zainteresowanych tematem potrzeb rewitalizacyjnych w miastach Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego. W warsztatach uczestniczyło 10 osób. Warsztatom towarzyszyła ankieta umożliwiająca mieszkańcom zgłaszanie pomysłów dotyczących poprawy warunków życia w mieście. Propozycje dotyczące kwestii społecznych oraz infrastrukturalnych mógł zgłaszać każdy pełnoletni mieszkaniec miasta należący do Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego, tj. Torunia, Bydgoszczy, Koronowa, Solca Kujawskiego, Nakła nad Notecią, Szubina, Łabiszyna, Kowalewa Pomorskiego oraz Chełmży. Pomysły należało zgłaszać do 30.06.2014. Ankieta miała charakter przede wszystkim informacyjny i nie służyła zbieraniu projektów do realizacji.

Akcja informacyjno-promocyjna

Poza wyszczególnionymi wyżej działaniami towarzyszącymi konsultacjom społecznym towarzyszyła także akcja informacyjna skierowana do mieszkańców oraz lokalnych jednostek organizacyjnych, podmiotów gospodarczych, w której zastosowano następujące narzędzia komunikacyjne:

- miejskie serwisy internetowe,
- usługę Toruń SMS,
- publikacje w lokalnych mediach.

III Zestawienie uwag uczestników

Podczas konsultacji uwagi były przyjmowane przez:

- Urząd Miasta Torunia (dyżur, opinie przesyłane drogą e-mailową),
- Firma Deloitte Business Consulting S.A. (formularz internetowy).

1. Uwagi, które wpłynęły do Urzędu Miasta Torunia

Pocztą elektroniczną uwagi nadesłały następujące podmioty:

- Sejmik Gospodarczy Województwa Kujawsko-Pomorskiego nt. Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego,
- Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy nt. Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego,
- Stowarzyszenie „Rowerowy Toruń” nt. projektów dokumentów kluczowych dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego.

a. Opinia Sejmiku Gospodarczego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

(pełna treść opinii nadesłanej pocztą e-mail)

„Strategia ZIT obejmuje ogólną diagnozę stanu w obszarze działalności przedsiębiorców i ich otoczenia, z uwzględnieniem determinant działalności innowacyjnej. Zauważyć należy jednak, iż zaprezentowana analiza wpływu instytucji otoczenia biznesu jest niepełna, a nawet sprzeczna ze stanem faktycznym. Mapa kompetencji instytucji otoczenia biznesu (str. 58) nie uwzględnia roli Sejmiku Gospodarczego Województwa Kujawsko-Pomorskiego i skupionych w nim organizacji (do tego niektóre z nich są całkowicie pominięte np. działająca w szerokim zakresie Izba Przemysłowo-Handlowa w Toruniu lub ich nazwy nie odpowiadają stanowi faktycznemu np. właściwą nazwą jest Izba Przemysłowo-Handlowa Województwa Kujawsko-Pomorskiego). W ramach analizy innowacyjności eksponuje się tylko aktywność agencji rozwoju. Wskazuje się, iż agencje te realizują liczne

projekty wspierające przedsiębiorczość i innowacyjność, co w przypadku Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego działającej zaledwie od kilku miesięcy nie jest stwierdzeniem wiarygodnym. Nie zauważa się istotnego oddziaływania na cały obszar wieloletniej (nawet dwudziestoletniej) aktywności innych kluczowych instytucji otoczenia biznesu, które zrealizowały liczne inicjatywy, w tym projektowe, wspierające rozwój gospodarczy i innowacyjny (dokonano tylko tabelarycznego wskazania ich funkcjonowania, do tego bez zachowania kompleksowych informacji). Kluczowe dla współpracy gospodarczej instytucje sprowadza się tu wyłącznie do roli szkoleniowo-doradczej, nie wykazując ich istotnej roli w zakresie konsolidacji przedsiębiorców, animacji przedsiębiorczości i wsparcia we wdrożeniu innowacji oraz tworzeniu klastrów.

Z niewiadomych przyczyn, w ramach opisu dobrych praktyk stymulujących współpracę nauki z biznesem nie wykazuje się istotnego efektu *Programu pilotażowego w województwie kujawsko-pomorskim Voucher badawczy* (w załączeniu przekazujemy kompleksową analizę efektów programu) oraz kontynuacji jego działań w ramach projektu *Voucher badawczy*. Realizatorem obu inicjatyw jest doświadczona instytucja otoczenia biznesu zrzeszająca przedsiębiorców – „Pracodawcy Pomorza i Kujaw” Związek Pracodawców. W ramach *Vouchera badawczego* Związek stworzył sieć instytucji aktywizujących MŚP¹ do współpracy z jednostkami naukowymi. Inicjatywa ta ma charakter pilotażowy w skali kraju i jest promowana i eksponowana jako dobra praktyka w innych regionach. Pragniemy nadmienić, iż informacje o tej inicjatywie i zadowoleniu środowiska gospodarczego z jej funkcjonowania były przedstawiane przedstawicielom Deloitte na spotkaniach konsultacyjnych. Stwierdzenie w diagnozie innowacyjności, iż nie występują żadne instrumenty finansowe wspierające współpracę w zakresie badań i rozwoju jest znaczącym niedopatrzeniem.

Oczywistym błędem jest ponadto wskazanie, iż impas we współpracy przedsiębiorców z nauką „(...) ma przełamać także projekt budowy Regionalnego Centrum Innowacyjności (RCI) oraz Kujawsko-Pomorskiej Sieci Informacyjnej (K-PSI) realizowany przez Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy”. Autorzy tej uwagi nie znają podstawowych uwarunkowań regionalnych. Regionalne Centrum Innowacyjności już funkcjonuje (nawet II etap), zaś KPSI to spółka z ograniczoną odpowiedzialnością działająca od 2003 roku, której jedynym udziałowcem jest Województwo Kujawsko-Pomorskie (ponadto KPSI ma znaczące problemy z uzyskaniem końcowych rezultatów sieci szerokopasmowej). Włączenie do strategii w/w informacji jest przykładem podważającym wiarygodność danych określonych w diagnozie stanu.

Diagnoza stanu wskazuje na kluczowe znaczenie niewystarczającej przedsiębiorczości i innowacyjności, które powodują problemy rozwojowe w innych aspektach rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru BTOF. Stąd też zaskoczeniem jest, iż w ramach celów

---

¹ małe i średnie przedsiębiorstwa

strategicznych i związanych z nimi działań nie wskazano kluczowych interwencji prowadzących do pobudzenia aktywności gospodarczej, z naciskiem na rozwój innowacyjny i wykorzystanie zasobów instytucji otoczenia biznesu. W strategii ZIT Cel strategiczny nr 3: ”Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy i wsparcie procesów inkluzji w BTOF” mógłby odpowiadać tym potrzebom, jednak nie określono tu żadnego działania odpowiadającego pobudzaniu aktywności gospodarczej. Strategia Rozwoju Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego zawiera adekwatne cele strategiczne w obszarze *Gospodarka i rynek pracy i innowacyjność*, ale proponowane projekty nie obejmują istotnych przedsięwzięć wpływających na pobudzenie aktywności gospodarczej. Wskazuje się tu działanie dotyczące wzmocnienia oddziaływania sieci instytucji otoczenia biznesu (s. 198), ale nie zauważa się jako głównych aktorów instytucji zrzeszających przedsiębiorców. Ponadto cele te nie znajdują odzwierciedlenia w strategii ZIT.

Zdaniem instytucji otoczenia biznesu skupionych w Sejmiku Gospodarczym Województwa Kujawsko-Pomorskiego kluczowe dla rozwoju społeczno-gospodarczego jest wsparcie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorców, których aktywność wpłynie pozytywnie na poprawę sytuacji innych grup interesariuszy. Założenie to jest spójne z celami Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2020 roku oraz projektem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020. W planowaniu rozwoju BTOF następuje konieczność zmian w sposobie działania uniwersytetów i szkół wyższych oraz formach i sposobie wsparcia przedsięwzięć, jakie chcą one realizować na rzecz zwiększenia konkurencyjności regionalnej gospodarki (wykorzystanie potencjału uniwersytetów jest możliwe m.in. dzięki poszerzeniu zakresu współpracy z instytucjami otoczenia biznesu). Stąd też Sejmik proponuje decydującym regionalnym uruchomienie inicjatyw wspierających transfer i transformację technologii KET (KeyEnabling Technologies - Kluczowych Technologii Wspomagających) do obszarów wyznaczonych inteligentnymi specjalizacjami regionu oraz rozwinięcie Sieci Instytucji Otoczenia Biznesu działającej w ramach regionalnego systemu innowacyjności. Działania te będą służyć wsparciu przedsiębiorstw sektora MMŚP², które dzięki odpowiedniej stymulacji będą rozwijać swoją innowacyjność i generować zapotrzebowanie na wyroby i usługi. Sejmik zmierza zatem do rozwoju sieci współpracy, która pozwoli na wykorzystanie istniejącego potencjału regionalnych organizacji przedsiębiorców w zakresie integracji, doradztwa i szkoleń oraz wsparcia w prowadzeniu działalności zwłaszcza przez małe i mikro firmy. Właściwe wykorzystanie tego potencjału może być istotnym czynnikiem rozwoju struktur sieciowych (klastry i powiązania kooperacyjne) oraz zwiększenia poziomu innowacyjności i wzrostu konkurencyjności firm i gospodarki regionu.

---

² mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa

Mając na uwadze nieuwzględnienie w/w potrzeb gospodarczych w dokumentach strategicznych ZIT Sejmik Gospodarczy Województwa Kujawsko-Pomorskiego deklaruje udział w dalszych badaniach i ekspertyzach realizowanych na rzecz rozwoju ZIT.”

W imieniu instytucji Sejmiku Gospodarczego Województwa Kujawsko-Pomorskiego,

1. Izby Przemysłowo-Handlowej w Toruniu.
2. Izby Przemysłowo-Handlowej Województwa Kujawsko-Pomorskiego.
3. Kujawskiej Inicjatywy Gospodarczej.
4. Kujawskiej Izby Przemysłowo-Handlowej we Włocławku.
5. Kujawsko-Pomorskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Bydgoszczy.
6. Kujawsko-Pomorskiej Organizacji Pracodawców Lewiatan.
7. Kujawsko-Pomorskiego Zrzeszenia Handlu i Usług.
8. Naczelnej Organizacji Technicznej, Rady Inowrocławskiej Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT.
9. Polskiej Izby Turystyki Oddziału Kujawsko-Pomorskiego w Bydgoszczy.
10. Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego Oddziału Bydgoszcz.
11. Pomorsko-Kujawskiej Izby Budownictwa.
12. „Pracodawców Pomorza i Kujaw” Związku Pracodawców.
13. Stowarzyszenia Przedsiębiorców Kujaw i Pomorza.
14. Związku Pracodawców-Dzierżawców i Właścicieli Rolnych

Prezydent SG WK-P
Krzysztof Sikora

b. Uwagi Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy

(pełna treść opinii nadesłanej pocztą e-mail)

„Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy jest pierwszym centrum nauki, działającym na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. W listopadzie 2010 roku Rada Miasta Torunia podjęła decyzję o utworzeniu miejskiej instytucji kultury pod nazwą Centrum Nowoczesności (wpis do rejestru instytucji kultury nr 4011-9/10). W lutym 2012 roku RMT podjęła uchwałę o dopełnieniu nazwy Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy (w skrócie CNMW).

Brak ujęcia CNMW w *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego* nie przedstawia, naszym zdaniem, pełnego obrazu aktywności kulturalnej, edukacyjnej i naukowej w obszarze funkcjonalnym. Należy podkreślić, że jako instytucja kultury CNMW realizuje działania statutowe na styku trzech obszarów: kultury, edukacji i nauki, a w żadnym z nich nie zostało wymienione.

Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy jest gminną samorządową instytucją kultury i pełni rolę ośrodka edukacji nieformalnej. Aktywnie wspiera działania na wszystkich poziomach kształcenia (przedszkolne, podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne, wyższe). Uczy kreatywności i stara się zaszczepić w młodych ludziach zamiłowanie do przedmiotów ścisłych. Odpowiada na kluczowe potrzeby w obszarze edukacji takie jak:

1. Wzmocnienie współpracy z placówkami oświatowymi.
2. Tworzenie warsztatów rozwijających kluczowe kompetencje w zakresie przedmiotów ścisłych.
3. Pobudzanie u dzieci kreatywności i samodzielności.
4. Podnoszenie jakości nauczania dla jednostek wyjątkowo utalentowanych.
5. Wprowadza nowe, innowacyjne sposoby nauczania, bazując na dobrych praktykach o światowym standardzie.
6. Przyczynia się do budowania logicznej i spójnej ścieżki edukacyjnej przyczyniającej się do zwiększenia szans na zatrudnienie.
7. Przeciwdziała przedwczesnemu opuszczeniu systemu oświaty.

Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy od 9 listopada 2013 roku działa w części zrewitalizowanych Młynów Richtera w Toruniu. Od momentu otwarcia w nowym budynku ofertą interaktywnych wystaw, pokazów naukowych, warsztatów, ścieżek edukacyjnych zainteresowało się ponad 60 tys. osób, wśród których znaleźli się nie tylko mieszkańcy Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego, ale także osoby spoza terenu województwa kujawsko-pomorskiego. Centrum nauki wzbogaca ofertę kulturalną regionu, dopełniając ją niecodzienną formą. Edukuje, bawi i pozwala obcować z nauką. Tworzy platformę pomiędzy sferami kultury i nauki w celu rozwoju współpracy międzysektorowej oraz zrównoważonego rozwoju społeczeństwa. Dąży do wykorzystania potencjału tkwiącego we współpracy i wzajemnym uzupełnianiu się podmiotów z różnych sektorów, budując tym samym konkurencyjność regionu. Kształtując szeroką ofertę kulturalną, wpływa pozytywnie na wzrost poziomu uczestnictwa mieszkańców regionu w kulturze.

Poprzez posiadaną infrastrukturę oraz aktywność i działania popularyzatorskie, CNMW w niestandardowej formie przekazuje wiedzę z obszaru nauk przyrodniczych, popularyzuje osiągnięcia nauki, techniki i kultury, a także dorobku naukowego, technicznego i kulturowego. Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy od samego początku pełni rolę ośrodka animacji działań, służących popularyzacji nauk, zwłaszcza przyrodniczych i technicznych, a także z obszaru ochrony środowiska naturalnego oraz dziedzictwa kulturowego. Dalszy rozwój infrastruktury centrum przyczyni się do wzrostu wskaźników aktywności kulturalnej oraz świadomości osób objętych tą niestandardową kampanią edukacyjną. Należy pamiętać,

że obecnie Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy jest jedyną placówką na terenie BTOF, która w sposób ciągły realizuje zadania w obszarze komunikacji naukowej i stwarza naukowcom z uczelni wchodzących w skład BTOF, możliwości prezentowania wyników ich badań w nowoczesnej formule („żywe laboratoria”), niezależnie od grup odbiorców.

Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy dzięki prowadzonej przez siebie działalności, włączaniu w proces przygotowywania podstaw i scenariuszy warsztatów nauczycieli, może przyczynić się także do wprowadzenia nowych, innowacyjnych programów nauczania, podniesienia kompetencji zawodowych nauczycieli oraz do wzbogacenia oferty dodatkowych zajęć dla uczniów, dzięki czemu będzie możliwy wzrost ich umiejętności.

Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy można traktować także jako miejsce zdobywania dodatkowych umiejętności zawodowych. Obecnie trwa proces określenia szczegółowych warunków współpracy między Instytutem Socjologii UMK a CNMW w zakresie realizowania praktyk dla studentów na ścieżce specjalistycznej „animacja kultury”. To właśnie w centrum studenci będą mogli zdobyć praktyczne umiejętności związane z pracą w obszarze kultury. Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy realizuje wspólnie z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu projekt „Wszechstronność godna Kopernika”, który jest finansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach konkursu „Ścieżki Kopernika”.

Obszar aktywności projektowej CNMW dotyczy modułów popularyzatorskich, w których uczestnicy nabywają kompetencje w zakresie komunikacji naukowej oraz „poznają w działaniu” pracę informatorów centrum. Dzięki temu, uczestnicy projektu są wyposażeni w dodatkowe umiejętności, zwiększają swoje kompetencje w zakresie „komunikowania siebie” i komunikowania wiedzy, co sprawia, że nabywają tak potrzebne na rynku pracy kompetencje miękkie, tym samym zwiększając swoją pozycję na lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim rynku pracy.

Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy czynnie uczestniczy w festiwalach nauki organizowanych w Bydgoszczy i Toruniu, a także w innych przedsięwzięciach popularyzatorskich, dzięki którym zwiększeniu ulega poziom świadomości mieszkańców objętych danym wydarzeniem. Dzięki działalności CNMW aktywizowane są różnorodne grupy społeczne, dzięki czemu zmniejsza się poziom marginalizacji związanej z brakiem dostępu do wiedzy. Działalność centrum przyczynia się do rozwijania u młodzieży szkolnej nawyku poznawania, odkrywania, sprawdzania, badania, a także korzystania z kultury.

Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy jako pierwsze centrum nauki na terenie województwa kujawsko-pomorskiego stanowi jedną z głównych wizytówek regionu i przyczynia się do wzmocnienia komunikatów promocyjnych województwa, które w ostatnim czasie silnie wiążą się z promowaniem regionu jako obszaru przyjaznego naukom przyrodniczym i astronomii. Nie bez znaczenia jest fakt, że Centrum Nowoczesności Młyn

Wiedzy zostało docenione przez Porozumienie SPIN³, integrujące centra nauki, uniwersytety dziecięce, trzeciego wieku i inne instytucje działające w obszarze popularyzacji nauki oraz otrzymało prawo do organizowania w 2015 roku ogólnopolskiej konferencji „Interakcja-Integracja”, co stanowi kolejny element promocji regionu. Należy również wspomnieć, że CNMW jest członkiem ECSITE (*European Network Science Centres and Museums*), dzięki czemu województwo kujawsko-pomorskie jest również promowane na arenie międzynarodowej.”

DYREKTOR
Monika Wiśniewska

c. Opinia Stowarzyszenia „Rowerowy Toruń”
(pełna treść opinii nadesłanej pocztą e-mail)

„W udostępnionych do konsultacji projektach dokumentów zwraca uwagę duże zapotrzebowanie w zakresie rozwoju infrastruktury rowerowej na obszarze objętym ZIT. Wiele jednostek samorządu terytorialnego wskazuje na niedobór infrastruktury rowerowej w regionie, niespójność sieci i jej niską jakość. Wyniki przeprowadzonych analiz i badań w kontekście rozwoju infrastruktury rowerowej wskazują, że mieszkańcy naszego regionu coraz bardziej dostrzegają korzyści wynikające z poruszania się rowerem i wykorzystują go jako środek transportu oraz rekreacji. Aby jednak korzystanie z roweru było bezpieczne i wygodne, konieczna jest do tego odpowiedniej jakości infrastruktura. Inwestowanie w transport rowerowy może przynieść korzyści nie tylko mieszkańcom obszaru objętego ZIT: odpowiednia sieć tras zachęci także turystów do odwiedzenia naszego regionu. Warto przewidzieć pewną pulę funduszy na odpowiedni rozwój infrastruktury wchodzącej w skład Wiślanej Trasy Rowerowej.

Istotne jest aby środki, które zostaną przeznaczone na rozwój infrastruktury dla rowerzystów były odpowiednio wydatkowane przez samorządy. Należy unikać sytuacji jakie mieliśmy okazję niejednokrotnie obserwować do tej pory w województwie kujawsko-pomorskim (na co niejednokrotnie jako stowarzyszenie zwracaliśmy uwagę), że za środki pozyskiwane z programów unijnych projektowana i budowana jest infrastruktura niskiej jakości, której podstawowym celem jest wyeliminowanie rowerzystów z ruchu po jezdni. Bardzo ważne jest, aby samorządy korzystały ze sprawdzonych standardów projektowych i wykonawczych, które będą gwarantować budowę odpowiedniej jakości infrastruktury rowerowej.

---

³ Porozumienie Społeczeństwo i Nauka

Cieszy także zwrócenie dużej uwagi w dokumentach na rozwój infrastruktury dla transportu publicznego i pieszych. Jeśli planowane w ramach ZIT projekty zostaną zrealizowane zgodnie z odpowiednimi założeniami i standardami, jest szansa, że transport zbiorowy oraz rowerowy będzie konkurencyjny wobec indywidualnego transportu samochodowego. Wpłynie to pozytywnie na jakość życia w Bydgoszczy, Toruniu i całym regionie oraz przyczyni się do ochrony środowiska naturalnego.

Na koniec niestety należy zwrócić uwagę na nieodpowiedni naszym zdaniem sposób przeprowadzenia powyższych konsultacji. Udostępniono pięć dokumentów, których łączna ilość stron wynosi 1065. Zapoznanie się z ich treścią i wniesienie stosownych uwag w ciągu dwóch tygodni jest bardzo trudne i czasochłonne. Przy tego typu dokumentach wskazane byłoby opracowanie skróconej wersji, w której zawarte byłyby najważniejsze wnioski zawarte we wszystkich dokumentach. Głównym kryterium dla takiego skróconego opracowania powinna być przystępność dla przeciętnego obywatela, który nie musi przecież orientować się w zawiłościach jakimi rządzą się dokumenty strategiczne.

Dodatkowo narzucony w ramach konsultacji formularz ogranicza możliwość swobodnego wypowiedzenia się na temat przedmiotowych dokumentów i sugeruje konieczność zwracania uwagi na konkretne szczegóły, które giną pośród tak wielu opracowań.

Liczymy na to, że w finalnej wersji dokumentów rozwój infrastruktury rowerowej na terenie objętym ZIT pozostanie jedną z ważniejszych kwestii dotyczących transportu. Mamy nadzieję, że kwota, która zostanie przeznaczona na rozwój infrastruktury dla rowerzystów będzie odpowiednio duża i wystarczy na stworzenie odpowiedniej jakości tras.”

Joanna Jaroszyńska
Stowarzyszenie Rowerowy Toruń
ul. Klonowica 33/2
87-100 Toruń
stow@rowerowytorun.com.pl

Sposób rozpatrzenia uwag:

Autorzy dokumentu uzupełnili informacje zawarte w diagnozie, bazując na dodatkowej korespondencji z Sejmiku Gospodarczego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Stowarzyszenia Rowerowy Toruń oraz Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy.

2. Uwagi, które wpłynęły do firmy Deloitte Business Consulting S.A.

Zgłaszanie uwag w ramach procesu konsultacji odbywało się pocztą elektroniczną poprzez formularz „Formularz konsultacji społecznych studium”. Materiały do konsultacji zostały przesłane celem zawieszenia na stronach własnych www do wszystkich członków Związku ZIT. Łącznie wpłynęło 67 uwag, z czego uwzględniono w całości lub w części 41, czyli 61%.

W/w opinie wysłali:

1. Justyna Banach, Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków Urzędu Miasta Torunia
2. Lidia Kochanowicz- Mańk, GEOTERMIA TORUŃ
3. Piotr Kurasz, Miejski Zarząd Dróg
4. Magdalena Gadomska, Gmina Kowalewo Pomorskie
5. Marek Gralik
6. Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Torunia
7. Brygida Bogdanowicz-Kopeć, Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół i Przedszkoli w Lubiczu, Gmina Lubicz
8. Bartosz Danielewicz, Urząd Miasta Chełmży
9. Tomasz Draus, osoba prywatna
10. Michał Majcherek, Agro Klaster Kujawy- Stowarzyszenie na Rzecz Innowacji i Rozwoju
11. Jan M. Grabowski, Kujawsko-Pomorska Federacja Organizacji Pozarządowych
12. Aneta Spychała, Urząd Miasta Bydgoszczy, Wydział Rozwoju i Wdrażania Polityki Terytorialnej
13. Rafał Pietrucień, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego
14. Monika Foksińska, Urząd Gminy Zławieś Wielka
15. Jacek Kuskowski, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Kopernik”
16. Rafał Gibas, Urząd Miejski w Koronowie
17. Barbara Białkowska, Gmina Solec Kujawski
18. Anna Sikorska, Gmina Lubicz- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
19. Krzysztof Kula, Gmina Sicienko
20. Toruńskie Wodociągi Sp. Z. o. o.
21. Roman Ratowski, Związek Rewizyjny Spółdzielni Mieszkaniowych z/s w Toruniu
22. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

Lp.	Część dokumentu, do którego zgłoszona jest uwaga / sugestia (fragment oraz strona dokumentu)	Treść uwagi / sugestii	Uzasadnienie uwagi / sugestii	Komentarz
Podmiot zgłaszający		Justyna Banach, Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków UMT		
1.	Analiza SWOT: Kultura i ochrona dziedzictwa. Mocne strony. System instytucjonalny.	Należy dopisać: Zespół Staromiejski Torunia wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO	Informacja ta jest bardzo istotna dla kultury i ochrony dziedzictwa.	Uwaga uwzględniona. Uzupełniono analizę SWOT o odpowiedni zapis.
2.	Analiza SWOT: Kultura i ochrona dziedzictwa. Słabe strony. System instytucjonalny, drugi podpunkt.	Należy ten podpunkt przeformułować.	W tym podpunkcie zostały zawarte dwie informacje: o modernizacji domów kultury i konserwacji obiektów zabytkowych. Należy to rozdzielić albo dołożyć punkt dotyczący prac remontowo-konserwatorskich zabytkowych obiektów, ponieważ nie wszystkie domy kultury i biblioteki znajdują się w zabytkowych budynkach.	Uwaga uwzględniona. Podpunkt, o którym mowa w uwadze podzielono na dwa podpunkty poświęcone osobno potrzebom modernizacyjnym i potrzebom w zakresie konserwacji obiektów zabytkowych.
3.	Analiza SWOT. Kultura i ochrona dziedzictwa. Szanse.	Należy dopisać: wykorzystanie istniejących zasobów w obiektach i obszarach zabytkowych o światowym znaczeniu (UNESCO).		Uwaga uwzględniona. Uzupełniono analizę SWOT o odpowiedni zapis.
4.	Strona 232. Tabela 58, pakiet nr 4.	Należy zmienić zapis w charakterystyce/ krótkim opisie pakietu.	Rewitalizacja to nie konserwacja. Konserwacja obiektów nie może być głównym celem, jeśli mówi się o rewitalizacji. Konserwacja może być jedynie elementem rewitalizacji.	Uwaga uwzględniona. Dokonano rozszerzenia opisu pakietu, wskazując, iż konserwacja obiektów zabytkowych może być elementem projektu rewitalizacyjnego.
5.	Tabela 27, punkt 1, czwarty podpunkt.	Wśród wymienionych jednostek urbanistycznych na terenie Torunia należy dopisać: Jakubskie Przedmieście, Podgórz, Rudak, Stawki.	W tych pominiętych dzielnicach miasta Torunia też istnieją potrzeby wykonania kompleksowych modernizacji budynków	Uwaga uwzględniona w tekście i przypisie.

6.	Tabela 27, punkt 2, czwarty podpunkt.	Propozycja zmiany: Obiekty mieszkalne komunalne, socjalne i prywatne.	Obecny zapis jest nieprawidłowy, określa obiekty mieszkalne i prywatne, jakby prywatne nie były mieszkalnymi.	Uwaga uwzględniona w tekście.
7.	Tabela 27, punkt 4, trzeci podpunkt.	Wśród wymienionych obszarów na terenie Torunia, gdzie występują problemy z degradacją budynków mieszkalnych, należy dopisać: Jakubskie Przedmieście, Podgórz, Rudak, Stawki.	W tych pominiętych dzielnicach miasta Torunia też występują problemy z degradacją budynków mieszkalnych.	Uwaga częściowo uwzględniona w tekście (Jakubskie Przedmieście, Podgórz). Degradację budynków mieszkalnych jednostek Rudak i Stawki uwzględniono w podrozdziale dotyczącym termomodernizacji (w przypisie).
8.	Strona 115. Podrozdział „Termomodernizacja”, piąty podpunkt.	Należy dopisać: (...) ze wskazaniem budynków zabytkowych o elewacjach bogatych w detal architektoniczny.	O termomodernizacji mowa jest także w obiektach zabytkowych, dlatego w tym miejscu nie może być zapis o ociepleniu zewnętrznym, które jest niemożliwe w budynkach z bogatym detalem architektonicznym.	Uwaga uwzględniona. Dodano zapis w tekście.
9.	Strona 115. Podrozdział „Termomodernizacja”, szósty podpunkt.	Należy dopisać: (...) w budynkach zabytkowych remont lub rekonstrukcja.	Nie można pominąć tych rozwiązań termomodernizacyjnych, które na pewno będą wykonane w obiektach zabytkowych.	Uwaga uwzględniona. Dodano zapis w przypisie.
10.	Strona 115, w tekście po zdaniu: (...) odświeżony wygląd, a wartość rynkowa nieruchomości wzrasta.	Należy dopisać: Dla budynków zabytkowych o bogatym detalu architektonicznym na elewacjach należy stosować np. docieplenie wewnętrzne.		Uwaga uwzględniona. Dodano zapis w przypisie.
11.	Strona 116, zdanie: Im starszy budynek/mieszkanie, tym większe zapotrzebowanie na działania termomodernizacyjne itd. oraz przypis nr 66.	Metoda jest błędna, albo zbyt uproszczona.	Nie wszystkie „stare” budynki lub mieszkania wymagają prac termomodernizacyjnych lub mogą wymagać mniejszych niż w obiektach wybudowanych dużo później. Wszystko to zależy od technologii i techniki budowania oraz wykorzystanych materiałów. Należy indywidualnie oceniać potrzeby	Uwaga częściowo uwzględniona. Na potrzeby analizy przyjęto pewne jej założenia. Rzetelne informacje na temat stanu budynków można uzyskać na podstawie audytu energetycznego każdego z budynków, co zostało podkreślone w tekście opracowania.

			termomodernizacyjne budynków i ich zakres nie ograniczając go do zewnętrznych dociepleń.	Potrzeby termomodernizacyjne gmin obszaru funkcjonalnego określono na podstawie wskazanego przez gminy zapotrzebowania na działania termomodernizacyjne, jego priorytetyzacji oraz danych GUS (w zakresie wieku zabudowy, liczby budynków) oraz pozyskanych od spółdzielni mieszkaniowych. Uwagę uwzględniono poprzez rozbudowanie opisu podejścia do analizy stanu budynków.
12.	Strona 117, zdanie: (...) w ramach obiektów użyteczności publicznej Gminy Miasta Toruń wymaga około 45 ze 140 budynków (działania planowane na lata 2007-2008).		W przypisie nr 68 zamieszczona jest informacja, że dane zostały wykorzystane z Załącznika do Uchwały z roku 2006 - może po 8 latach te dane uległy zmianie?	Uwaga nieuwzględniona (niezasadna). Informacja dotycząca obiektów użyteczności publicznej Gminy Miasta Toruń została pozyskana od Wydziału Rozwoju i Programowania Europejskiego Urzędu Miasta Torunia. Przekazana lista obiektów przeznaczonych do termomodernizacji zawierała zaktualizowaną informację dotyczącą budynków „wykonanych” oraz dotychczas „niewykonanych”.
13.	Strona 118, po zdaniu: (...) z uwzględnieniem wartości historycznych oraz wymogów konserwatorskich.	Należy dopisać: Do rejestru zabytków województwa kujawsko-pomorskiego zostało także w roku 2011 wpisane historyczne Bydgoskie Przedmieście i Rybaki.	Nie można pominąć tej informacji, ponieważ to ma także ogromne znaczenie i pokazuje wartość tego obszaru miasta.	Uwaga uwzględniona. Dodano zapis w tekście.
14.	Strona 121.	Te same uwagi jak wyżej.		Uwaga uwzględniona.

15.	Strona 123, trzeci akapit.	Należy dopisać: Chelmińskie Przedmieście.	Na terenie tego obszaru są także obszary zniszczone pod względem urbanistycznym.	Uwaga uwzględniona.
16.	Strona 123, trzeci akapit, ostatnie zdanie.		Mamy ogromną wątpliwość, czy szczególnie Bydgoskie Przedmieście zostało dotknięte przez pożary? Skąd taka informacja? Może to należy w inny sposób zapisać, bo teraz informacja ta brzmi jakby była jakaś plaga pożarów.	Uwaga uwzględniona w tekście (usunięto zapis). Dotychczasowy zapis opierał się na informacjach prasowych. Potwierdzenie tych informacji nie jest możliwe, ponieważ Komenda Miejskiej PSP w Toruniu nie prowadzi statystyk w tym zakresie w podziale na dzielnice.
17.	Strona 124, ostatni akapit.	Należy dopisać: Podgórz.	Na tym obszarze występuje także degradacja substancji budynków mieszkalnych.	Uwaga uwzględniona w tekście.
18.	Tabela 39, punkt 3.	Należy dopisać: obszary zidentyfikowane jako najważniejsze ze względu na zasoby kulturowe są wpisane do Kujawsko -Pomorskiego rejestru zabytków (Zespół Staromiejski i Bydgoskie Przedmieście). Zespół Staromiejski jest ponadto uznany za Pomnik Historii oraz wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa kulturowego UNESCO.	Tabelka posiada tytuł, że są to kluczowe obserwacje i wnioski, zatem nie może być w tym miejscu pominięta informacja o UNESCO.	Uwaga uwzględniona.
19.	Wykres 51.	Należy zmienić tytuł wykresu.	Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami nie jest typem instytucji kultury - tak wynika z obecnego zapisu.	Uwaga uwzględniona. Uzupełniono tytuł wykresu.
20.	Strona 165.	Do typów cennych obiektów należy dopisać: - zabudowa staromiejska dawnych rynków miasta oraz historyczne układy urbanistyczny i ulice, - fortyfikacje,	Zostały te elementy pominięte, a są bardzo istotne.	Uwaga uwzględniona. Uzupełniono opis.

		- zespoły architektury militarnej, - założenia parkowe.		
21.	Strona 166.	Należy usunąć zdanie: "Na średniowiecznym rynku i otaczających go ulicach (...)" i zamienić na: „Do rejestru zabytków wpisanych jest w Toruniu ponad 350 zabytków architektury, z czego większość skoncentrowana jest w obszarze średniowiecznej starówki.”	W Toruniu są DWA średniowieczne rynki. Informacja, że znajduje się w Toruniu kilkaset gotyckich zabytków jest nieprawidłowa i niepełna.	Uwaga uwzględniona.
22.	Strona 166.	Należy usunąć słowo „Kultury” i napisać: „Kulturowego”.	Prawidłowa nazwa to: Lista Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO.	Uwaga uwzględniona.
23.	Strona 167.		Pierwszy etap kończącego się projektu „Toruńska Starówka - ochrona i konserwacja dziedzictwa kulturowego UNESCO” ma wartość ponad 36 mln zł. W ostatnich latach realizowany był jeszcze m. in. projekt „Toruń - Hanza nad Wisłą” oraz Lokalny Program Rewitalizacji. Nakłady na te projekty na pewno przekroczyły 40 mln zł.	Uwaga nieuwzględniona. Wartość projektu „Toruńska Starówka - ochrona i konserwacja dziedzictwa kulturowego UNESCO” wyniosła 38 644 909,40 złotych (http://www.funduszeuropejskie.gov.pl), a więc niemal 40 mln zł.
24.	Strona 161. Mapa 21.	Mapa i opisy są nieczytelne.		Uwaga uwzględniona. Zmodyfikowano tytuły map.
Podmiot zgłaszający		Lidia Kochanowicz- Mańk, GEOTERMIA TORUŃ		
25.	W Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego powinno być przewidziane wsparcie dla: a) Przedsięwzięć realizowanych przez przedsiębiorców. Z dokumentu wynika, że problemem dla Torunia jest wysokie bezrobocie. Dotyczy ono wszystkich grup wiekowych i zawodowych. Rozwiązanie tego problemu jest możliwe wyłącznie poprzez stworzenie nowych miejsc pracy. Należy wesprzeć tych przedsiębiorców, którzy chcą zainwestować na terenie Torunia		Uwaga nieuwzględniona. Odpowiedź na podstawie RPO WKP v. 4.0 Ad a) Wsparcie dla przedsięwzięć realizowanych przez przedsiębiorców w ZIT Wsparcie dla przedsiębiorstw może być realizowane z następujących Priorytetów Inwestycyjnych: 1.1; 1.2; 3.1; 3.2; 3.3; 3.4. W RPO WKP są one obsługiwane w ramach 1 osi priorytetowej RPO <i>Wzmocnienie</i>	

	<p>w przedsięwzięcia biznesowe, które pozwoliłyby na zatrudnienie minimum 80-100 osób (promując wysokością dofinansowania inwestycje w zależności od ilości nowych miejsc pracy – im więcej tym wyższe dofinansowanie). Takie inwestycje (w przeciwieństwie do tych, które redukują bezrobocie w drodze samozatrudnienia bądź też kilku miejsc pracy) dają gwarancję wieloletniej stałości zatrudnienia. Ważnym jest również, aby wsparcie otrzymali przedsiębiorcy, którzy poprzez miejsce rejestracji działalności płacili podatki w miejscu realizowanej inwestycji.</p> <p>b) Przedsięwzięć realizowanych przez przedsiębiorców w zakresie odnawialnych źródeł energii geotermalnej. Takie inwestycje są zgodne z oczekiwaniem społecznym w zakresie zmniejszenia emisji CO₂, a tym samym ochrony środowiska naturalnego. Wsparcie powinni otrzymać przedsiębiorcy, którzy poprzez realizację inwestycji mogą wpłynąć na obniżenie ceny ciepła dla odbiorcy końcowego oraz obniżenie emisji CO₂.</p>	<p><i>innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu.</i> Instrument ZIT będzie realizował jedynie wąską grupę Priorytetów Inwestycyjnych zlokalizowanych w osiach 3, 4, 6, 8, 9 i 10, dla których realizacja poza granicami administracyjnymi daje znaczącą wartość dodaną. Typ wsparcia opisany w uwadze jest realizowany w stosunku do inwestycji w SSE i ich podstrefach oraz będzie prawdopodobnie realizowany w programach krajowych.</p> <p>Ad b) Wsparcie przedsięwzięć realizowanych przez przedsiębiorców a dotyczących OZE-geotermia. Zgodnie z opisem w punkcie dotyczącym a) narzędzie ZIT nie obsługuje Priorytetów Inwestycyjnych, w ramach których wspierani mogą być przedsiębiorcy. Takie wsparcie w zakresie OZE będzie realizowane w RPO WKP w osi 3 <i>Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie.</i></p>	
Podmiot zgłaszający		Piotr Kurasz, MZD	
26.	Strona 286 (niespójność w tabeli projektów kluczowych).	<p>Podprojekt 1: Nowy przebieg drogi krajowej nr 91 w granicach administracyjnych Torunia – kontynuacja.</p> <p>W opisie skróconym jest zapis, że projekt obejmuje „(...) przebudowę ulicy Łódzkiej wraz z budową Węzła Czerniewice” i brzmi to tak, jakby ul. Łódzka i węzeł Czerniewice to był jeden projekt.. Proponujemy zmienić ten zapis w taki sposób: „Projekt obejmuje: budowę dalszego odcinka Trasy Wschodniej w ciągu ul. Wschodniej w kierunku północnym do ul. Grudziądzkiej, przebudowę ul. Łódzkiej oraz budowę połączenia drogi krajowej nr 91 z autostradą A1 i drogą ekspresową S10 poprzez Węzeł Czerniewice”.</p>	<p>Uwaga uwzględniona. Zgodnie z doprecyzowanym zakresem przedsięwzięcia przekazanym przez miasta rdzenia, zmieniono całościowy opis projektu.</p>

Podmiot zgłaszający		Magdalena Gadomska, Gmina Kowalewo Pomorskie		
27.	Strona 131, ostatni akapit tekstu.	Dopisać słowo „Pomorskim”.	Powinna być wpisana cała nazwa „W Kowalewie Pomorskim...”	Uwaga uwzględniona, uzupełniono zapis.
28.	Strona 243. Procedura naboru wniosków/pakietów projektów.	Procedura naboru wniosków powinna być jednoetapowa.	Ważność inwestycji zgłoszonych przez członków do realizacji w ramach ZIT, realizacja konkretnego przedsięwzięcia w ramach partnerstwa minimum kilku JST ⁴ oraz szybki i solidny termin wykonania konkretnego przedsięwzięcia przemawia za oceną jednoetapową. Ocenie powinny podlegać: sumiennie wypełniony formularz wniosku oraz plik niezbędnej dokumentacji do wniosku.	Uwaga nieuwzględniona. Kompetencje przekazane przez IZ RPO do Związku ZIT dotyczą wyłącznie przeprowadzenia procedury preselekcji, co oznacza, że wnioski wybrane przez Związek ZIT zyskują rangę porównywalną do projektów „kluczowych”. Nie zwalnia ich to jednak z konieczności wypełnienia warunków brzegowych dla danego działania w RPO. Na etapie działań realizowanych przez związek ZIT procedura jest jednoetapowa – ocenie podlega wyłącznie formularz preselekcyjny, bez dokumentacji technicznej. Natomiast przedsięwzięcia opisane w załączniku 11.1 do strategii ZIT (lista strategicznych projektów systemowych i integrujących projektów systemowych) traktuje się jako projekty kluczowe z punktu widzenia ZIT, wszystkie spełniają kryteria ogólne i mają najwyższą

⁴ Jednostek Samorządu Terytorialnego

				„M” rangą w zasadach kategoryzacji MoSCoW. Te projekty także muszą spełniać kryteria brzegowe RPO WKP. Opisana schematem 16 na str. 243 propozycja oceny dwuetapowej z prezentacją przed komisją, jest opcjonalna, oparta o najlepsze praktyki w ocenie projektów nietypowych (w tym wysoce innowacyjnych i rewitalizacyjnych).
29.	Strona 246. Kryteria ogólne ZIT wraz z wyłączeniami i sposobem oceny kryterium rangi ponadlokalnej. Projekt zintegrowany łączący minimum 5 JST z terenu BTOF.	Naszym zdaniem projekt zintegrowany mógłby opierać się na minimum 3 JST z terenu BTOF.	Projekt zintegrowany opierający się na mniejszej ilości JST będzie bardziej solidny i rzetelny. Znacznie wzrośnie prawdopodobieństwo jego prawidłowego wykonania.	Uwaga nieuwzględniona. Przyjęcie takiej ilości JST w kryterium ogólnym wynika z przeprowadzonych analiz w zakresie potrzeb inwestycyjnych na terenie ZIT – potrzeba/problem dotyczące mniej niż 5 JST są lokalne, a jako takie nie mogą być realizowane w ramach ZIT. Wspomniane kryterium jest ściśle powiązane z drugim „kryterium typu interwencji dla danego priorytetu” które nie zezwala na składanie projektów bezpośrednio konkurujących ze sobą, tzn. jeśli wpłyną dwa projekty mające taki sam przedmiot (np. modernizacja bazy sportowej w szkołach), to w ramach poprawek powinno zostać wydane zalecenie polegające na połączeniu obu projektów w jeden. Z drugiej strony taka konstrukcja systemu wsparcia wymusza budowanie narzędzi współpracy

				(kluczowych dla dalszego rozwoju), a jednocześnie polski system prawny dopuszcza wiele form współpracy, które pozwolą zachować sprawność, rzetelność, solidność i przede wszystkim odpowiedzialność porównywalną do samodzielnej realizacji projektu.
Podmiot zgłaszający		Marek Gralik		
30.	Strona 139.	Wszystkie wyrazy w nazwie dokumentu „Strategia Rozwoju Edukacji Miasta Bydgoszczy 2013-2020” powinny być zapisane wielką literą.	Zasady pisowni nazw w języku polskim	Uwaga uwzględniona.
31.	3.3.2. Szkolnictwo wyższe.	Uzupełnić o informację o wsparciu szkolnictwa wyższego przez samorządy Torunia i Bydgoszczy.	Na rozwój szkolnictwa wyższego ma wpływ nie tylko działanie instytucji rządowych, ale również samorządowych. Na przykład, samorząd bydgoski od lat wspiera publiczne uczelnie wyższe przekazując im nieruchomości zabudowane i niezabudowane z wysoką bonifikatą, a także poprzez uchwałę w sprawie zasad i trybu udzielania stypendiów absolwentom szkół ponadgimnazjalnych w ramach Programu Stypendialnego dla Młodzieży Osiągającej Szczególnie Wyniki w Nauce finansowo wspiera studentów bydgoskich uczelni publicznych i niepublicznych studiujących na wybranych (deficytowych) kierunkach studiów (szczegółowymi danymi dysponuje Urząd Miasta Bydgoszczy).	Uwaga nieuwzględniona. Szczegółowa analiza wsparcia udzielanego przez JST uczelniom wyższym oraz prezentacja narzędzi wsparcia dla studentów i absolwentów zostanie zaprezentowana w Programie Rozwoju Szkolnictwa Wyższego (dokument operacyjny w stosunku do Strategii Rozwoju Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego).

Podmiot zgłaszający		WZiPS UMT		
32.	Opieka zdrowotna pkt 3.	Toruń programy profilaktyczne - jest 1 winno być 4	W Toruniu realizowane są 2 programy profilaktyczne zaopiniowane przez AOTM oraz 2 realizowane przez zoz-y na podstawie uchwały RMT nakładającej obowiązek ich realizacji.	Uwaga uwzględniona.
Podmiot zgłaszający		Brygida Bogdanowicz – Kopeć, ZEASiP w Lubiczu, Gmina Lubicz		
33.	Strony 220 i 221. Działanie 2.2 Karta Kulturalny Poniżej zaprezentowano pakiety fiszek wynikające ze zgłoszonych potrzeb. JST, które zgłosiły zapotrzebowanie w ramach PI 6.3 to: Bydgoszcz, Białe Błota, m. Chełmża, Chełmża, Czernikowo, Dąbrowa Chełmińska, Koronowo, Łubianka, Łysomice, Nowa Wieś Wielka, Osielsko, Obrowo, Powiat (Lista JST nie jest ostatecznie zamknięta).	Prosimy o poszerzenie listy o gminę Lubicz.	Gmina Lubicz ma około 20 tys. mieszkańców. W szkołach prowadzonych przez gminę uczy się 2 tys. uczniów, którym warto stworzyć możliwość poprzez realizację projektu udziału w kulturze wysokiej.	Uwaga uwzględniona. Uzupełniona lista gmin, które zgłosiły zapotrzebowanie w ramach PI 6.3. Projekty zdefiniowane jako integrujące projekty systemowe u swoich podstaw mają założenie, iż dotyczą WSZYSTKICH JST tworzących ZIT, nie zachodzi więc ryzyko, iż którakolwiek z nich nie będzie mogła wziąć udziału.
Podmiot zgłaszający		Bartosz Danielewicz, Urząd Miasta Chełmży		
34.	Strony 253-254. 8. Ramy finansowe i plan finansowy Strategii ZIT (prezentacja graficzna podziału środków).	W przedmiotowym dokumencie podział środków finansowych w ramach ZIT przedstawiono w odniesieniu do poszczególnych priorytetów inwestycyjnych. Z perspektywy realizacji strategii ZIT znacznie bardziej przejrzysta byłaby prezentacja proponowanego podziału środków na realizację celów strategicznych.	Przedstawienie podziału środków finansowych na realizację poszczególnych celów strategicznych wpłynęłoby na poprawę przejrzystości i czytelności dokumentu. Należy zwrócić uwagę, iż niektóre cele strategiczne czy działania realizowane będą przez więcej niż jeden Priorytet Inwestycyjny. Zestawienie podziału środków dla poszczególnych priorytetów nie pozwala jasno ocenić, jak wyglądać będzie zaangażowanie finansowe w realizację celów ZIT.	Uwaga nieuwzględniona. W chwili obecnej kluczowe są negocjacje pomiędzy Związkiem ZIT a IZ RPO WKP ⁵ co do alokacji na poszczególne działania. IZ operuje w tym procesie wyłącznie Priorytetami Inwestycyjnymi (co wynika z konstrukcji całego systemu wsparcia), więc dla zachowania czytelności procesu zdecydowano o pozostawieniu takiego właśnie sposobu prezentowania.

⁵ Instytucje Zarządzające Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego

			Obecny sposób prezentacji danych wymaga, zwłaszcza od czytelników mniej zorientowanych w tematyce wdrażania ZIT, cofania się do wcześniejszych fragmentów dokumentu, w których szczegółowo opisano działania przypisane kolejnym celom strategicznym.	Jednocześnie nie ma przeszkód dla przedstawienia ostatecznych alokacji na poszczególne cele strategiczne i PI z nimi związane w dokumentach prezentujących ostatecznie uzgodniony budżet ZIT.
35.	Załącznik 11.1 Lista Strategicznych Projektów Systemowych oraz Integrujących Projektów Systemowych (od strony 269).	Strategiczne Projekty Systemowe są projektami, których założenia są bardzo ogólne. Jednocześnie w strategii nie wskazano na jakiej płaszczyźnie określona zostanie ostateczna lista partnerów, szczegółowy zakres zadania oraz nastąpi wybór lidera projektu.	Zaprezentowane projekty systemowe mają charakter bardzo ogólny. Jednocześnie struktura funkcjonowania związku ZIT nie przewiduje powierzenia któremukolwiek z organów ZIT kompetencji oraz obowiązków w zakresie przygotowania lub opracowania SPS. Wobec braku opisu projektów na poziomie strategii ZIT, nie wiadomo na jakiej płaszczyźnie projekt zostanie dopracowany. Kto zadecyduje o ostatecznym kształcie projektu? Oczywiście jest, że środki na realizację projektów systemowych będą ograniczone i nie wszystkie potrzeby zgłoszone na etapie przygotowania strategii mogą zostać uwzględnione. W odpowiedzi na zgłoszoną wcześniej uwagę dot. tego problemu, stwierdzono, iż „związek ZIT jest właściwym forum do wypracowywania porozumień w zakresie wspólnych projektów”. Jednak zapisy strategii nie proponują mechanizmów współdziałania w tym	Uwaga nieuwzględniona. Zacytowana odpowiedź „związek ZIT jest właściwym forum do wypracowywania porozumień w zakresie wspólnych projektów” wyraźnie wskazuje na intencje, jakie leżały u podstaw zastosowanych zapisów. Jedynym ograniczeniem nałożonym na związki ZIT jest wskazana forma instytucjonalna (do wyboru z kilku możliwych), która ma wpływ na zakres możliwości pojawiających się na etapie funkcjonowania związku. Możliwe rozwiązania mogą być stosowane zarówno do grup projektów, jak i pojedynczych przedsięwzięć – każdorazowo powinno to wynikać z ustaleń pomiędzy partnerskimi JST. Stosowane w tej chwili rozwiązania: <ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie stowarzyszenia samorządów (na poziomie Związku ZIT lub na

			zakresie. Jeżeli w zamyśle autorów strategii taką rolę pełni procedura naboru projektów, warto tę kwestię doprecyzować.	poziomie pojedynczego przedsięwzięcia – za realizację projektu odpowiada zarząd, wkłady własne są przekazywane zgodnie z prawem), <ul style="list-style-type: none"> • Wskazanie dla danego przedsięwzięcia lidera projektu odpowiedzialnego za całość rozliczenia finansowego i rozliczanie się z nim transzami zgodnie z podpisaną umową, • Ścisłe ustalenie i podział zadań pomiędzy kilka podmiotów realizujących przedsięwzięcie, gdzie każdy z partnerów zarządza pulą środków przypisanych do jego inwestycji.
Podmiot zgłaszający			Tomasz Draus, osoba prywatna	
36.	Strony 111-113.	Operatorzy Netia jak i TP (Orange) nie chcą mnie podłączyć do sieci w miejscowości Kruszyniec gmina Sicienko	Mimo, że idą przewody obu operatorów w mojej miejscowości, nie chcą podłączyć mnie do sieci – uzasadniają to kosztami. Mam nadzieję, że dzięki inwestycjom ZIT będę miał dostęp do szerokopasmowego Internetu w XXI wieku (liczę na Netię, gdzie Internet działa tu bardzo stabilnie i jest	Uwaga nieuwzględniona – uwaga nie odnosi się do treści strategii. Diagnoza zamieszczona w dokumentach strategicznych wskazuje na problem jakim jest brak możliwości podłączenia Internetu stacjonarnego w miejscowościach obszaru funkcjonalnego.

			możliwość uzyskania oferty 3w1).	
Podmiot zgłaszający		Michał Majcherek, Agro Klastr Kujawy – Stowarzyszenie Na Rzecz Innowacji i Rozwoju		
37.	Strona 84.	W opracowaniach nie uwzględniono powołanego w lutym 2014 roku Agro Klastra Kujawy – Stowarzyszenie Na Rzecz Innowacji i Rozwoju. Prosimy o uwzględnienie Klastra w zapisach dotyczących innowacyjności w gospodarce żywnościowej i energetyce odnawialnej w regionalnych dokumentach strategicznych.	Agro Klastra Kujawy – Stowarzyszenie Na Rzecz Innowacji i Rozwoju jest to klastr przedsiębiorstw działających w 2 branżach kluczowych dla regionu – gospodarka żywnościowa i energetyka odnawialna (agroenergetyka). Jego siedziba mieści się na terenie BTOF, natomiast zasięg (uczestniczące firmy) mają siedziby w całym województwie. Udział w klastrze deklarują też największe jednostki naukowe z województwa. Agro Klastr Kujawy wyraża chęć partnerstwa we wszystkich działaniach innowacyjnych realizowanych w gospodarce żywnościowej i energetyce odnawialnej w województwie.	Uwaga uwzględniona.
Podmiot zgłaszający		Jan M. Grabowski, Kujawsko-Pomorska Federacja Organizacji Pozarządowych		
38.	Strona 227. Działanie 3.2 Inkluzja społeczna PI 9.4. Grupa docelowa.	Uwaga zgłoszona do Kujawsko-Pomorskiej Federacji przez osobę fizyczną, Panią Małgorzatę Kowalską. Proponowana jest zmiana zapisu w brzmieniu: osoby spełniające łącznie trzy warunki: - korzystające ze świadczeń społecznych, - wiek aktywności zawodowej, - niezatrudnieni lub zatrudnieni zagrożeniem społecznym.	Wystarczające kryteria dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie to dwa warunki: - niezatrudnione lub zatrudnione zagrożone wykluczeniem z co najmniej jednego powodu spośród wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej oraz - wiek aktywności zawodowej 15-67 lat . Nie wszystkie osoby niezatrudnione	Uwaga nieuwzględniona. Przytoczone zapisy zostały w całości i dokładnie przeniesione z RPO WKP v 4.0, co oznacza, że docelowe grupy beneficjentów dla PI 9.4 zostały określone w ten sposób przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym. Natomiast dla PI 9.7 określono znacznie szerszą grupę beneficjentów i docelową, (co

		<p>Sugerujemy rezygnację z warunku korzystania ze świadczeń pomocy społecznej.</p>	<p>korzystają z pomocy społecznej, część z nich np. pozostaje na utrzymaniu członków rodziny. Najważniejszym kryterium jest fakt pozostawiania osobą niezatrudnioną. Ponadto proponowany zapis zawęża opis grup docelowych wymieniony w projekcie 3.0 RPO WK-P na lata 2014-2020 (str. 153 tego dokumentu) gdzie czytamy: „Grupa docelowa: - osoby wykluczone społecznie lub zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym osoby niepełnosprawne, osoby starsze, społeczność romska, - otoczenie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym (wsparcie towarzyszące)”.</p>	<p>również wynika z zapisów RPO WKP v. 4.0).</p>
<p>39.</p>	<p>Strona 265. Schemat 19. Harmonogram wdrażania Strategii ZIT.</p>	<p>Uwaga zgłoszona do Kujawsko-Pomorskiej Federacji przez osobę fizyczną, Pana Janusza Wiśniewskiego. „Konieczne – z uwagi na potrzeby, cele i oczekiwane rezultaty – jest przyspieszenie realizacji działań, w tym etapów przygotowawczych, a przed wszystkim wcześniejsze niż od 2016 roku podjęcie działań wdrażających projekty”.</p>	<p>Harmonogram wskazuje na znaczące odroczenie w czasie rozpoczęcia realizacji pierwszych projektów, w tym systemowych i konkursowych, których realizacją zainteresowane są m.in. organizacje pozarządowe i odbiorcy ich działań statutowych.</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona. Daty wskazane w harmonogramie wynikają z konsultacji z miastami wojewódzkimi, a także z faktu, iż cały system aktów prawnych /dokumentów systemowych właśnie się kształtuje (np.: ustawa wykonawcza, Umowa Partnerstwa i powiązana z nią tzw. Linia Demarkacyjna, a także RPO WKP i inn.) Finalna data, w której wszystkie podstawy do prowadzenia naborów powinny być gotowe, jest koniec 2014 roku. Kolejnym etapem jest Uruchomienie RPO WKP poprzez przyjęcie kryteriów oceny, którymi będzie się oceniać wszystkie</p>

				<p>przedsięwzięcia, nawet te o randze kluczowych (muszą wypełnić warunki brzegowe dla danego PI). Strategia ZIT zawiera w załączniku 11.1 listę projektów systemowych, które mają de facto status kluczowych – i jako takie będą oceniane przez IZ WKP. Dopiero po ich ocenie i zatwierdzeniu można będzie rozpocząć ich realizację.</p> <p>Jednocześnie, jeśli opisane procesy będą zachodzić szybciej – nie ma żadnych przeciwwskazań żeby harmonogram zmienić.</p> <p>Warto jeszcze nadmienić, iż organizacje pozarządowe mają dostęp do niemal wszystkich osi priorytetowych RPO, a zwłaszcza tam gdzie środki są dystrybuowane poza ZIT np. w formule „Rozwój Lokalny Kierowany Przez Społeczność”.</p>
Podmiot zgłaszający		Aneta Spychała, Urząd Miasta Bydgoszczy, Wydział Rozwoju i Wdrażania Polityki Terytorialnej		
40.	Załącznik nr 11.3.	Zmiana listy projektów komplementarnych zgłoszonych przez Miasta Bydgoszcz i Toruń.	Konieczność zmiany listy projektów, po ostatecznym zatwierdzeniu przez KE Umowy Partnerstwa (lista w załączeniu).	Uwaga uwzględniona. Wymieniono załącznik 11.3 na dostarczony wspólnie przez miasta wojewódzkie.
Podmiot zgłaszający		Rafal Pietrucień, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego		
41.	Strona 272. Strategiczne Projekty Systemowe.	W tabeli dotyczącej Strategicznych Projektów Systemowych, w kolumnie „Projekty komplementarne do realizacji poza formułą ZIT” nie uwzględniono projektów z PI 4.3 planowanych do realizacji przez Samorząd Województwa na obszarze	Zgodnie z linią demarkacyjną na poziomie krajowym, w trybie pozakonkursowym w ramach PI 4.3 otrzymają dofinansowanie projekty realizowane na terenie miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie,	Uwaga uwzględniona. W nowej liście projektów komplementarnych znajduje się przedsięwzięcie: Program kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej na

		realizacji ZIT wojewódzkiego. Tabela powinna zostać uzupełniona o obiekty Samorządu Województwa, w których planuje się przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych, znajdujących się w Bydgoszczy i Toruniu.	uzgodnionych w ramach Strategii ZIT. Informacje na temat takich zadań zostały przekazane miastom wojewódzkim drogą mailową w dniu 27 maja 2014 r. na adresy: iza.szczesik@um.bydgoszcz.pl, a.dziczek@um.torun.pl, m.robak@um.torun.pl .	terenie BTOF. Projekt obejmuje realizację prac termomodernizacyjnych 3 grup beneficjentów: - jednostek samorządu terytorialnego z obszaru BTOF, - Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, - Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego.
42.	Strony 286-293. Zestawienie projektów komplementarnych do przedsięwzięć realizowanych w ramach Strategii ZIT – Programy Krajowe – Kontrakt Terytorialny.	Nie uwzględniono projektów komplementarnych, planowanych do realizacji w ramach Kontraktu Terytorialnego przez Samorząd Województwa na obszarze realizacji ZIT wojewódzkiego (w tym w ramach PI 4.3).	Projekty komplementarne na obszarze ZIT wojewódzkiego będą realizowane w ramach Kontraktu Terytorialnego również przez Samorząd Województwa. Zestawienie projektów Samorządu Województwa w ramach Kontraktu Terytorialnego (w tym w ramach PI 4.3) zostało przekazane miastom wojewódzkim drogą mailową w dniu 27 maja 2014 r. na adresy: iza.szczesik@um.bydgoszcz.pl, a.dziczek@um.torun.pl, m.robak@um.torun.pl.	Uwaga uwzględniona. W nowej liście projektów komplementarnych znajduje się przedsięwzięcie: Program kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej na terenie BTOF. Projekt obejmuje realizację prac termomodernizacyjnych 3 grup beneficjentów: - jednostek samorządu terytorialnego z obszaru BTOF, - Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, - Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego.
Podmiot zgłaszający		Monika Foksińska, Urząd Gminy Zławieś Wielka		
43.	Strona 43. Obszar tematyczny: Warunki prowadzenia działalności gospodarczej. "W poniższej analizie uwzględniony został również wariant oddania do ruchu dwóch najważniejszych planowanych	Brak informacji o drodze krajowej nr 80 łączącej miasto Bydgoszcz i Toruń, przez Gminę Zławieś Wielka.	Przebudowa/modernizacja drogi krajowej nr 80 jest bardzo istotną inwestycją drogową z punktu widzenia całego obszaru funkcjonalnego. Nie zostały uwzględnione fiszki	Uwaga nieuwzględniona. Przebudowa/modernizacja drogi krajowej nr 80 nie jest uwzględniona w obowiązującym Programie Budowy Dróg Krajowych. Zgłoszone fiszki dot.

	inwestycji drogowych....”		"Przebudowa/modernizacja drogi krajowej nr 80" oraz "Rozbudowanie transportu publicznego poprzez budowę linii tramwajowej łączącej Miasta Bydgoszcz i Toruń przez Gminę Zławieś Wielka".	przebudowy/modernizacji drogi krajowej nr 80 i budowy linii tramwajowej łączącej Bydgoszcz i Toruń nie mogą być realizowane w formule ZIT.
44.	Strona 106. Obszar tematyczny: Infrastruktura transportowa. Tabela 26. Postulowane inwestycje w infrastrukturę rowerową.	Brak informacji o planowanej budowie drogi rowerowej wzdłuż drogi krajowej nr 80.	Planowana budowa drogi rowerowej wzdłuż drogi krajowej nr 80 jest bardzo istotną inwestycją w infrastrukturę rowerową z punktu widzenia całego obszaru funkcjonalnego. Nie została uwzględniona fiszka "Realizacja ścieżek rowerowych" - planuje się wybudowanie drogi rowerowej wraz z przystankami odpoczynkowymi łączącej dwa główne miasta województwa (Bydgoszcz i Toruń) o długości ok. 30 km.	Uwaga nieuwzględniona. We wskazanej tabeli znajdują się informacje o tej inwestycji (Trasa rowerowa Bydgoszcz-Toruń (28 km).
45.	Strony 114, 123. Obszar tematyczny: Infrastruktura kubaturowa. Termomodernizacja oraz rewitalizacja.	Brak informacji o rewitalizacji na obszarach wiejskich, w Gminie Zławieś Wielka.	Nie zostały uwzględnione fiszki "Rewitalizacja Fundacji Piękniejszego Świata" oraz "Rewitalizacja Zespołu Szkół w Złejwsi Wielkiej". Są to istotne inwestycje, obiekty znajdują pod nadzorem konserwatora zabytków.	Opracowanie nie prezentuje wykazu wszystkich fiszek zgłoszonych przez gminy. Zagadnienie rewitalizacji dotyczy przede wszystkim aspektów miejskich, z tego względu ujęto przede wszystkim zapotrzebowanie miast na działania rewitalizacyjne. W opracowaniu (w tekście i przypisie) podkreślono jednak potrzeby gmin wiejskich (w tym wskazano niektóre przykłady działań).
46.	Strona 167. Obszar tematyczny: Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego.	Znikome informacje nt. rewitalizacji na obszarach wiejskich, w Gminie Zławieś Wielka.	Nie zostały uwzględnione fiszki "Rewitalizacja Fundacji Piękniejszego Świata" oraz "Rewitalizacja Zespołu	Opracowanie nie prezentuje wykazu wszystkich fiszek zgłoszonych przez gminy.

			Szkół w Złejwsi Wielkiej". Są to istotne inwestycje, obiekty znajdują pod nadzorem konserwatora zabytków.	Zagadnienie rewitalizacji dotyczy przede wszystkim aspektów miejskich, z tego względu ujęto przede wszystkim zapotrzebowanie miast na działania rewitalizacyjne. W opracowaniu (w tekście i przypisie) podkreślono jednak potrzeby gmin wiejskich (w tym wskazano niektóre przykłady działań).
47.	Strona 188. Analiza SWOT. Obszar tematyczny: Transport i infrastruktura.	Brak informacji o drodze krajowej nr 80 łączącej miasto Bydgoszcz i Toruń przez Gminę Zławieś Wielka.	Przebudowa/modernizacja drogi krajowej nr 80 jest bardzo istotną inwestycją drogową z punktu widzenia całego obszaru funkcjonalnego. Nie zostały uwzględnione fiszki "Przebudowa/modernizacja drogi krajowej nr 80" oraz "Rozbudowanie transportu publicznego poprzez budowę linii tramwajowej łączącej Miasta Bydgoszcz i Toruń przez Gminę Zławieś Wielka".	Uwaga nieuwzględniona. Przebudowa/modernizacja drogi krajowej nr 80 nie jest uwzględniona w obowiązującym Programie Budowy Dróg Krajowych. Zgłoszone fiszki dot. przebudowy/modernizacji drogi krajowej nr 80 i budowy linii tramwajowej łączącej Bydgoszcz i Toruń nie mogą być realizowane w formule ZIT.
48.	Wszystkie obszary tematyczne.	Brak informacji o fiszkach projektowych Gminy Zławieś Wielka.	Planowane inwestycje są bardzo istotne.	Uwaga nieuwzględniona. Fiszki projektowe gminy Zławieś Wielka zostały ujęte w strategii ZIT. Pełna informacja o uwzględnionych fiszkach projektowych znajduje się w raporcie z przygotowania Strategii ZIT.
Podmiot zgłaszający		Jacek Kuskowski, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Kopernik”		
49.	Załączniki, tabela 66. Strategia ZIT dla BTOF.	Należy zwiększyć alokację środków na modernizację energetyczną, która powinna obejmować także budownictwo mieszkaniowe.	Proponowana kwota 19,3 mln jest stanowczo zbyt niska, skoro dotyczy całego obszaru BTOF.	Uwaga nieuwzględniona. Jednostki zainteresowane danym Priorytetem Inwestycyjnym zgłaszały zapotrzebowanie

				<p>przekraczające wielokrotnie całość budżetu ZIT, docelowa alokacja będzie rozwiązaniem kompromisowym niezaspokajającym wszystkich zgłoszonych potrzeb. Jednocześnie należy zauważyć, iż miasta wojewódzkie podjęły się działań na rzecz pozyskania środków na termomodernizację obiektów publicznych w ramach programów krajowych (POIiŚ), co uwolniłoby część środków ZIT i udostępniło je np. na termomodernizację wielorodzinnych budynków mieszkaniowych.</p> <p>Przedstawiony w Strategii ZIT podział alokacji na poszczególne PI jest jedynie, jak to zostało wyraźnie zaznaczone, odzwierciedleniem procesu na tym etapie.</p> <p>Poszczególne alokacje w wersji ostatecznej będą wynikały z uzgodnień pomiędzy związkiem ZIT a IZ RPO WKP.</p>
50.	Załączniki, tabela 66 i Zestawienie projektów komplementarnych. Strategia ZIT dla BTOF.	Konieczna zmiana listy Strategii Projektów Systemowych oraz Projektów komplementarnych. Programy Krajowe – Kontrakt terytorialny – docelowe projekty kluczowe.	Do zestawienia projektów komplementarnych dla Torunia oraz w Strategii Projektów Systemowych powinno się włączyć także program kompleksowej termomodernizacji budynków mieszkalnych w Toruniu.	Uwaga uwzględniona częściowo. Zmieniono załącznik 11.3 zgodnie z informacjami przekazanymi wspólnie przez miasta rdzenia. Projekty dotyczące budynków mieszkalnych zgłaszane zgodnie z Linią Demarkacyjną do POIiŚ będą podlegały klasycznej procedurze konkursowej, a więc fakt wpisania bądź nie na przywołaną listę nie

				będzie miał wpływu na ich wybór. Jednocześnie należy zauważyć, iż miasta wojewódzkie podjęły się działań na rzecz pozyskania środków na termomodernizację obiektów publicznych w ramach programów krajowych (POIiŚ), co uwolniłoby część środków ZIT i udostępniło je np. na termomodernizację wielorodzinnych budynków mieszkaniowych.
Podmiot zgłaszający		Rafał Gibas, Urząd Miejski w Koronowie		
51.	Strona 124, akapit dot. Gminy Koronowo.	Obligatoryjnie należy uzupełnić, iż kompleksowej rewitalizacji - zagospodarowania na cele rekreacyjne wymaga Park "Grabina" - zwarty kompleks leśny otaczający miasto Koronowo od strony zachodniej.	"Grabina" (nazwa pochodzi od drzew - grabów) jest silnie związana z historią i dziedzictwem miasta. Przed laty pełniła funkcję rekreacyjno-kulturalną, była miejscem spotkań mieszkańców. Od kilkudziesięciu lat na terenie kompleksu nic się nie dzieje, dawna infrastruktura gastronomiczno-rozrywkowa została zlikwidowana i obecnie obiekt pełni funkcję tylko i wyłącznie kompleksu leśnego (z wytyczoną ścieżką historyczno-dydaktyczną). W obrębie "Grabiny" obserwowane są również procesy osuwiskowe. W przypadku tego obiektu niezbędne jest podjęcie działań interwencyjnych mających na celu jego kompleksowe zagospodarowanie i ożywienie.	Uwaga uwzględniona w tabeli.
52.	Strona 124, akapit dot. Gminy Koronowo.	Należy podkreślić ogromną rangę Zalewu Koronowskiego - nie tylko dla Gminy Koronowo, ale i dla gmin	Nad Zalewem Koronowskim każdego roku w sezonie wiosenno-letnim wypoczywają tysiące Bydgoszczan,	Uwaga uwzględniona w tabeli.

		ją otaczających - w tym Bydgoszczy.	akwen pełni rolę niezwykle prężnego centrum żeglarstwa w regionie.	
53.	Strona 168 - dot. zabytków w Gminie Koronowo.	Brak informacji o budynku dawnej Synagogi i Pałacu Opata w Koronowie.	Są to jedne z najcenniejszych obiektów zabytkowych w mieście.	Uwaga uwzględniona.
54.	Strony 27-33. 2.3 Zgodność Strategii ZIT z dokumentami strategicznymi oraz planistycznymi.	Brak odniesienia do innych dokumentów o charakterze strategicznym i planistycznym miast oraz gmin tworzących Związek ZIT.	Funkcjonujące lokalne programy rewitalizacji, programy ochrony środowiska, branżowe strategie czy plany rozwoju, studia uwarunkowań, mogą zawierać wiele informacji (często bardziej aktualnych) - istotnych z punktu widzenia oddziaływań w ramach obszaru Związku ZIT.	Uwaga nieuwzględniona. Wszystkie dokumenty strategiczne i planistyczne na poziomie gminy muszą być bezwzględnie niesprzeczne z jej strategią, w związku z tym zapewnienie zgodności pomiędzy strategiami zapewnia wystarczający poziom spójności na tym etapie prac. Pozostałe dokumenty strategiczne i planistyczne JST wchodzące w skład BTOF są analizowane i uwzględniane na potrzeby przygotowywania dokumentów strategicznych/tematycznych, tj. Studium Uwarunkowań Rozwoju Przestrzennego, Programu Strategicznego Gospodarka i Rynek Pracy, Programu Rewitalizacji Miast, Programu Rozwoju Szkolnictwa Wyższego i Programu zabezpieczenia Opieki zdrowotnej dla Mieszkańców.
Podmiot zgłaszający		Barbara Białkowska, Gmina Solec Kujawski		
55.	Załączniki, lista Strategicznych projektów i zestawienie projektów komplementarnych.	Do projektów kluczowych należy dopisać 1. Przeprowadzenie w ciągu drogi wojewódzkiej nr 249 łączącej Solec Kujawski z Czarnowem - usprawnienie i udrożnienie układu komunikacyjnego w obszarze	poziom regionalny	Uwaga nieuwzględniona. Lista strategicznych projektów systemowych i integrujących projektów systemowych gromadzi przedsięwzięcia dotyczące wszystkich lub prawie wszystkich członków ZIT i będą finansowane

		<p>oddziaływania projektu,</p> <p>2. Rewitalizacja dróg wodnych w celu reaktywowania transportu rzeczno i turystycznego (szlak E40 i E70 oraz szlak im. St.Batorego), w tym tramwaj wodny,</p> <p>3. Budowa multimodalnej bazy kontenerowej na rzece Wiśle w Solcu Kujawskim,</p> <p>4. Budowa stopnia wodnego w gminie Solec Kujawski z przeprawą drogową przez Wisłę wraz z budową wiaduktu drogowego nad linią kolejową 018 (w celu połączenia drogi ekspresowej, S10,S5 i DK80 wraz z autostradą A1),</p> <p>5. Rewitalizacja terenów nadwiślańskich w Solcu Kujawskim, w tym budowa Mariny i promenady nad Wisłą.</p>	<p>poziom krajowy</p> <p>poziom krajowy</p> <p>poziom krajowy</p> <p>poziom krajowy</p>	<p>ze środków przypisanych w ramach budżetu ZIT.</p> <p>Lista projektów komplementarnych zawiera te projekty, które realizowane ze środków poza ZIT mają bezpośredni wpływ na wzmocnienie oddziaływania projektów w ramach ZIT. Na listę trafiły tylko te projekty, które dotyczą Priorytetów Inwestycyjnych realizowanych w programach krajowych, gdzie wskazano preferencje dla projektów ściśle komplementarnych do ZIT (POIŚ 4.3, 4.5 ciepłownictwo, 4.5 zrównoważony transport, 7.4 wsparcie kolei aglomeracyjnej). Projekty kierowane do programów krajowych lub RPO, tam gdzie nie ma preferencji związanych z wymiarem terytorialnym wsparcia – będą podlegały klasycznej procedurze konkursowej. Ewentualne wpisanie ich na Listę projektów Komplementarnych do ZIT, pomimo iż de facto nie daje żadnej przewagi w procedurach konkursowych, będzie mogło zostać wykonane za zgodą Związku ZIT.</p>
Podmiot zgłaszający		Anna Sikorska, Gmina Lubicz – GOPS		
56.	Strona 205. Cel 3. Zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy i wsparcie procesów inkluzji w	Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka	Ekonomia społeczna dla procesów inkluzji. Założenie jest takie, że to podmioty ekonomiczne będą w ramach	Uwaga częściowo uwzględniona. Uzupełniono opis pakietu pierwszego dla działań celu 3 Dz.

	BTOF.	<p>po opuszczeniu programu (os.); Liczba osób w niekorzystnej sytuacji społecznej poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu (..) łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek (os.); Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek (os.); Liczba osób biernych zawodowo nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu objętych wsparciem (os.); Liczba osób pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek (os.); Liczba osób w niekorzystnej sytuacji społecznej poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu (..); Łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek (os.); Wskaźnik zagrożenia ubóstwem(po uwzględnieniu transferów społecznych) (%).</p>	<p>projektów systemowych aktywizowały społecznie i zawodowo osoby wykluczone. Jest to mocne zawężenie podmiotów realizujących aktywizację. Wykluczono doświadczonych już i osiągających wymierne efekty Ośrodki Pomocy Społecznej. Nadto brakuje, poza szkoleniami i przekwalifikowaniami, nacisku na zatrudnienie subsydiowane: np. staże czy praktyki zawodowe. Określone wskaźniki nie wskazują na potrzebę wspierania zatrudnienia osób wykluczonych. Zatrudnienie wspierane daje największe efekty w powrocie na rynek pracy osób wykluczonych, a nie samo kształcenie i szkolenia.</p>	<p>3.2 (tabela 57) w sposób niwelujący opisywane zawężenie. W zakresie wskaźników – wynikają one bezpośrednio z zapisów RPO WKP v. 4.0 i są wskaźnikami przypisanymi do środków danego Priorytetu Inwestycyjnego (tymi wskaźnikami będzie oceniane wykonanie lub nie danego celu RPO), stąd niemożliwa jest modyfikacja na tym poziomie. Mając świadomość, iż nie zawsze wskaźniki są w stanie w pełni odzwierciedlić dany projekt, zaproponowane zostały wskaźniki dodatkowe, które może wybrać/stworzyć sam beneficjent.</p>
57.	Strona 227. Cel strategiczny 3, Działanie 3.2 Inkluzja społeczna - przykładowe typy projektów.	<p>1. Działania ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową osób, rodzin i grup wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem, w tym realizowane za pośrednictwem podmiotów ekonomii społecznej, 2. Działania ukierunkowane na integrację i rehabilitację społeczno-zawodową osób niepełnosprawnych, w tym realizowane za pośrednictwem</p>	<p>Ekonomia społeczna dla procesów inkluzji. Założenie jest takie, że to podmioty ekonomii będą w ramach projektów systemowych aktywizowały społecznie i zawodowo osoby wykluczone. Jest to mocne zawężenie podmiotów realizujących aktywizację. Wykluczono doświadczonych już i osiągających wymierne efekty Ośrodki Pomocy</p>	<p>Uwaga częściowo uwzględniona. Pytanie jest c.d. pytania poprzedniego. Uzupełniono opis pakietu pierwszego dla działań celu 3 Dz. 3.2 (tabela 57) w sposób niwelujący opisywane zawężenie. Jednocześnie należy zauważyć, iż większość środków z działań inkluzyjnych będzie realizowana</p>

		<p>podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym,</p> <p>3. Działania z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej oraz uzupełniania procesu usamodzielniania się skierowane do młodzieży znajdującej się w szczególnej sytuacji życiowej tj. do wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, osób opuszczających pieczę rodzinną,</p> <p>4. Działania służące wzmocnieniu kompetencji społecznych i zawodowych młodzieży pozostającej pod kuratelą sądową,</p> <p>5. Działania służące monitorowaniu zjawisk społecznych i problemów z nich wynikających, jakości i efektywności programów aktywnej integracji.</p>	<p>Społecznej.</p> <p>Nadto brakuje poza szkoleniami i przekwalifikowaniami nacisku na zatrudnienie subsydiowane: np. staże, czy praktyki zawodowe. Określone wskaźniki nie wskazują na potrzebę wspierania zatrudnienia osób wykluczonych. Zatrudnienie wspierane daje największe efekty w powrocie na rynek pracy osób wykluczonych, a nie samo kształcenie i szkolenia.</p>	<p>systemowo – właśnie z poziomu OPS.</p> <p>W zakresie wskaźników – wynikają one bezpośrednio z zapisów RPO WKP v. 4.0 i są wskaźnikami przypisanymi do środków danego Priorytetu Inwestycyjnego (tymi wskaźnikami będzie oceniane wykonanie lub nie danego RPO), stąd niemożliwa jest modyfikacja na tym poziomie. Mając świadomość, iż nie zawsze wskaźniki są w stanie w pełni odzwierciedlić dany projekt, zaproponowane zostały wskaźniki dodatkowe, które może wybrać/stworzyć sam beneficjent.</p>
Podmiot zgłaszający		Krzysztof Kula, GMINA SICIENKO		
58.	Ramy finansowe i plan finansowy Strategii ZIT.	<p>Powstała duża rozbieżność (od 5% do 15%) w podziale funduszy dla działania 6.2 pomiędzy potrzebami projektowymi zgłaszanymi przez gminy w ramach wybranych PI - wykres 60, poprzez proponowany podział środków finansowych- wykres 61 aż docelowo w wykresie 62. W naszej ocenie należy przeznaczyć środki w wysokości 15 % na gospodarkę wodno-ściekową.</p>	<p>Zgłaszane, składane fiszki przez gminy BTOF świadczyły o znaczącej potrzebie przeznaczenia środków na gospodarkę wodno-ściekową. W naszej ocenie prowadzone dalsze diagnozy oraz dane z warsztatów i spotkań nie odzwierciedlają tych realnych potrzeb w zakresie działania 6.2. Aby osiągnąć zakładany w Strategii ZIT BTOF cel strategiczny nr 2 "Efektywne gospodarowanie zasobami środowiska naturalnego i kultury BTOF" należy stworzyć większe finansowe możliwości</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Uwaga dotyczy procesu niezakończonego, związanego z dochodzeniem do ostatecznego kształtu budżetu ZIT w zakresie alokacji przypisanych dla każdego z Priorytetów Inwestycyjnych. Ostateczny kształt zatwierdzi w głosowaniu Związek ZIT, a więc będzie ona wynikiem konsensusu dla rozwiązania kluczowych problemów BTOF. Każda Gmina będzie miała możliwość przedstawienia na forum Komitetu</p>

			realizacji pakietu, którego głównym celem jest poprawa stanu infrastruktury kanalizacyjnej na obszarze gmin.	Sterującego argumentów za taką, a nie inną alokacją na dany PI. Jednocześnie należy zaznaczyć, że opisywane zmiany wynikały z analizy innych niż ZIT źródeł dofinansowania, zgodnie z aktualną Linia Demarkacyjną (PROW dla aglomeracji poniżej 2000 RLM i POiŚ powyżej 10 000 RLM) oraz deklaracji miast rdzenia co do włączenia części gmin okolicznych do dużych projektów przez nie składanych w ramach dociążenia istniejących miejskich oczyszczalni ścieków.
Podmiot zgłaszający		Brak informacji, plik nr 51		
59.	Strona 220. Karnet Kulturalny: Powinien zostać uzupełniony o aspekt edukacji kulturalnej, która pomoże stworzyć świadomych odbiorców dóbr kultury.		Uwaga uwzględniona częściowo. Wymieniony pakiet jest nakierowany właśnie na edukację kulturalną w wymienionym w uwadze kierunku, jednak mając na uwadze, iż zgłaszający uznał zgłoszenie takiej uwagi za zasadne – uzupełniono opis pakietu celem rozwiania wątpliwości.	
60.	Strona 221, Tabela 53. Pakiet projektów: Ad. 2 Powinno się do modernizacji dodać również adaptację budynków na cele kulturalne – obecna sytuacja może wykluczyć możliwość adaptowania na cele kulturalne już istniejących budynków. Ponadto powinno się wyraźniej zaakcentować zagadnienie środków finansowych niezbędnych na poszerzenie oferty programowej instytucji, podwyższenie jakości realizowanego programu i liczby realizowanych działań kulturalnych. W innym wypadku zostaną wydatkowane poważne środki finansowe, a zabraknie na zapelnienie powstałej przestrzeni wydarzeniami artystycznymi. Ad. 5 Promocja, a tym bardziej jedynie poprzez portal internetowy, to znacznie za mało. Powinno się zacząć od działań, które wykreują rynek odbiorców – czyli od zintegrowanego programu edukacji kulturalnej dla		Uwaga uwzględniona częściowo. Ad 2. Uzupełniono opis pakietu, literalnie wskazując, iż przedmiotem projektu może być także adaptacja obiektu na cele kulturalne. Kwestia zwiększenia nacisku na wypełnienie zmodernizowanych przestrzeni aktywnością została rozwiązana systemowo poprzez znaczące zwiększenie nacisku na wiązanie środków inwestycyjnych i tzw. „miękkich” na działania opisane w podrozdziale 7.1.1. Ad 5. Uzupełniono opis pakietu „karnet kulturalny” celem uniknięcia wątpliwości, iż jest to pakiet nakierowany właśnie na edukację odbiorców kultury. Propozycja zawarta w pakiecie 5 dotyczy narzędzia ułatwiającego dostęp do informacji także osobom spoza regionu lub osobom dotychczas	

	mieszkańców BTOF i równocześnie promować poprzez wykorzystanie wszelkich możliwych mediów działania artystyczne realizowane w regionie.	niekorzystającym z istniejących zasobów z powodu braku wiedzy o planowanych wydarzeniach na terenie BTOF. Portal może posiadać dodatkowe funkcjonalności np. wynajęcie przewodnika, kupno/rezerwacja biletów itp.	
Podmiot zgłaszający		Toruńskie Wodociągi Sp. z o.o.,	
61.	Strony 215-217. Rozdział 6.2.	Spółka wnosi o uwzględnienie w opracowywanym dokumencie zgłoszonych wcześniej planowanych inwestycji tj.: 1. Budowa magistrali wodociągowej dla miejscowości Chełmża, 2. Budowa magistrali wodociągowej do miejscowości Ciechocinek, 3. Budowa kanału tłoczego odprowadzającego ścieki z m. Złotoria do miejskiej sieci kanalizacyjnej Torunia, 4. Rewitalizacja zabytkowego budynku mieszkalnego na terenie Stacji Stare Bielany przy ul. Św. Józefa 47-49, należącego do Toruńskich Wodociągów Sp. z o.o., dla których przekazane zostały fiszki projektowe (przekazujemy ponownie w załączeniu).	Inwestycje 1, 2 i 3 stanowią projekty integrujące region. Uwaga nieuwzględniona. Jednostki zainteresowane danym Priorytetem Inwestycyjnym zgłaszały zapotrzebowanie przekraczające wielokrotnie całość budżetu ZIT, docelowa alokacja będzie rozwiązaniem kompromisowym niezaspokajającym wszystkich zgłoszonych potrzeb. Przedstawiony w Strategii ZIT podział alokacji na poszczególne PI jest jedynie, jak to zostało wyraźnie zaznaczone, odzwierciedleniem procesu na tym etapie. Poszczególne alokacje w wersji ostatecznej będą wynikały z uzgodnień pomiędzy związkiem ZIT a IZ RPO WKP.
Podmiot zgłaszający		Roman Ratowski, Związek Rewizyjny Spółdzielni Mieszkaniowych z/s w Toruniu	
62.	Załączniki, tabela 66. Strategia ZIT dla BTOF.	Należy zwiększyć alokację środków na modernizację energetyczną, która powinna obejmować także budownictwo mieszkaniowe.	Proponowana kwota 19,3 mln jest stanowczo zbyt niska, skoro dotyczy całego obszaru BTOF. UWAGA POWTÓRZONA. Uwaga nieuwzględniona. Jednostki zainteresowane danym Priorytetem Inwestycyjnym zgłaszały zapotrzebowanie przekraczające wielokrotnie całość budżetu ZIT, docelowa alokacja będzie rozwiązaniem kompromisowym, niezaspokajającym wszystkich

				<p>zgłoszonych potrzeb. Jednocześnie należy zauważyć, iż miasta wojewódzkie podjęły się działań na rzecz pozyskania środków na termomodernizację obiektów publicznych w ramach programów krajowych (POIiŚ), co uwolniłoby część środków ZIT i udostępniło je np. na termomodernizację wielorodzinnych budynków mieszkaniowych. (co jest dopuszczone w ZIT zgodnie z zapisami RPO WKP v. 4.0 przy uwzględnieniu zapisów Linii Demarkacyjnej, iż termomodernizację budynków mieszkaniowych o wartości pow. 2 mln zł będą realizowane w POIiŚ w trybie konkursowym). Przedstawiony w Strategii ZIT podział alokacji na poszczególne PI jest jedynie, jak to zostało wyraźnie zaznaczone, odzwierciedleniem procesu na tym etapie. Poszczególne alokacje w wersji ostatecznej będą wynikały z uzgodnień.</p>
63.	Załączniki, tabela 66 i Zestawienie projektów komplementarnych. Strategia ZIT dla BTOF.	Konieczna zmiana listy Strategii Projektów Systemowych oraz Projektów komplementarnych. Programy Krajowe – Kontrakt terytorialny – docelowe projekty kluczowe.	Do zestawienia projektów komplementarnych dla Torunia oraz w Strategii Projektów Systemowych powinno się włączyć także program kompleksowej termomodernizacji budynków mieszkalnych w Toruniu.	UWAGA POWTÓRZONA. Uwaga nieuwzględniona. Lista strategicznych projektów systemowych i integrujących projektów systemowych gromadzi przedsięwzięcia dotyczące wszystkich lub prawie wszystkich członków ZIT i będą finansowane

				<p>ze środków przypisanych w ramach budżetu ZIT. Lista projektów komplementarnych zawiera te projekty, które realizowane ze środków poza ZIT mają bezpośredni wpływ na wzmocnienie oddziaływania projektów w ramach ZIT. Na listę trafiły tylko te projekty, które dotyczą Priorytetów Inwestycyjnych realizowanych w programach krajowych, gdzie wskazano preferencje dla projektów ściśle komplementarnych do ZIT (POIS 4.3, 4.5 ciepłownictwo, 4.5 zrównoważony transport, 7.4 wsparcie kolei aglomeracyjnej). Projekty kierowane do programów krajowych lub RPO, tam gdzie nie ma preferencji związanych z wymiarem terytorialnym wsparcia – będą podlegały klasycznej procedurze konkursowej. Ewentualne wpisanie ich na Listę projektów Komplementarnych do ZIT, pomimo iż de facto nie daje żadnej przewagi w procedurach konkursowych, będzie mogło zostać wykonane za zgodą Związku ZIT.</p>
Podmiot zgłaszający		Jacek Kuskowski, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Kopernik”		
64.	Załączniki, tabela 66. Strategia ZIT dla BTOF.	Należy zwiększyć alokację środków na modernizację energetyczną, która	Proponowana kwota 19,3 mln jest stanowczo zbyt niska skoro dotyczy	UWAGA POWTORZONA. Uwaga nieuwzględniona.

		powinna obejmować także budownictwo mieszkaniowe.	całego obszaru BTOF.	<p>Jednostki zainteresowane danym Priorytetem Inwestycyjnym zgłaszały zapotrzebowanie przekraczające wielokrotnie całość budżetu ZIT, docelowa alokacja będzie rozwiązaniem kompromisowym, niezaspokajającym wszystkich zgłoszonych potrzeb. Jednocześnie należy zauważyć, iż miasta wojewódzkie podjęły się działań na rzecz pozyskania środków na termomodernizację obiektów publicznych w ramach programów krajowych (POIIS), co uwolniłoby część środków ZIT i udostępniło je np. na termomodernizację wielorodzinnych budynków mieszkaniowych (co jest dopuszczone w ZIT zgodnie z zapisami RPO WKP v. 4.0 przy uwzględnieniu zapisów Linii Demarkacyjnej, iż termomodernizacje budynków mieszkaniowych o wartości pow. 2 mln zł będą realizowane w POIS w rybie konkursowym).</p> <p>Przedstawiony w Strategii ZIT podział alokacji na poszczególne PI jest jedynie, jak to zostało wyraźnie zaznaczone, odzwierciedleniem procesu na tym etapie.</p> <p>Poszczególne alokacje w wersji ostatecznej będą wynikały z uzgodnień pomiędzy związkiem</p>
--	--	---	----------------------	---

				ZIT a IZ RPO WKP.
65.	Załączniki, tabela 66 i Zestawienie projektów komplementarnych. Strategia ZIT dla BTOF.	Konieczna zmiana listy Strategii Projektów Systemowych oraz Projektów komplementarnych. Programy Krajowe – Kontrakt terytorialny – docelowe projekty kluczowe.	Do zestawienia projektów komplementarnych dla Torunia oraz w Strategii Projektów Systemowych powinno się włączyć także program kompleksowej termomodernizacji budynków mieszkalnych w Toruniu.	Uwaga nieuwzględniona. Lista strategicznych projektów systemowych i integrujących projektów systemowych gromadzi przedsięwzięcia dotyczące wszystkich lub prawie wszystkich członków ZIT i będą finansowane ze środków przypisanych w ramach budżetu ZIT. Lista projektów komplementarnych zawiera te projekty, które realizowane ze środków poza ZIT mają bezpośredni wpływ na wzmocnienie oddziaływania projektów w ramach ZIT. Na listę trafiły tylko te projekty, które dotyczą Priorytetów Inwestycyjnych realizowanych w programach krajowych, gdzie wskazano preferencje dla projektów ściśle komplementarnych do ZIT (POIŚ 4.3, 4.5 ciepłownictwo, 4.5 zrównoważony transport, 7.4 wsparcie kolei aglomeracyjnej). Projekty kierowane do programów krajowych lub RPO, tam gdzie nie ma preferencji związanych z wymiarem terytorialnym wsparcia – będą podlegały klasycznej procedurze konkursowej. Ewentualne wpisanie ich na Listę projektów Komplementarnych do ZIT, pomimo iż de facto nie daje

				żadnej przewagi w procedurach konkursowych, będzie mogło zostać wykonane za zgodą Związku ZIT.
--	--	--	--	--

Uwagi wniesione w trybie konsultacji społecznych miały wpływ na ostateczny kształt dokumentu generując zmiany w układzie kaskadowym. Po zakończeniu konsultacji społecznych, w dniu 26.06.2014 wykonawca otrzymał kopię pisma Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju (nr DKS-II-480-52-JW/14 z dnia 25.06.2014), zawierającego m.in. uwagi do Strategii ZIT.

W trosce o jakość i jak najwyższą docelową użyteczność przygotowywanego dokumentu wszystkie uwagi zostały uwzględnione z założeniem najwyższego priorytetu. W poniższej tabeli zebrane zostały uwagi zgłoszone przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju wraz ze wskazaniem, w jaki sposób dana uwaga została zaadresowana.

Lp.	Część dokumentu, do którego zgłoszona jest uwaga / sugestia (fragment oraz strona dokumentu)	Treść uwagi / sugestii	Komentarz
Podmiot zgłaszający		Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju	
1.	Diagnoza vs część operacyjna. Strategia ZIT.	Zachwiane proporcje pomiędzy częścią diagnostyczną a częścią strategiczną i operacyjną. Obszerna diagnoza, system realizacji i cele w niektórych	Uwaga uwzględniona. Zgodnie z dokumentem

		<p>obszarach nie zostały opisane precyzyjnie (co nie zmienia faktu, że diagnoza jest bardzo dobrze opracowana). Dlatego część strategiczna, a w szczególności operacyjna (cele zasady identyfikacji projektów itp.) wymaga dalszych uzupełnień (doprecyzowania).</p>	<p>„Realizacja ZIT w Polsce”, jeśli dla danego OF istnieje strategia rozwoju, to diagnoza w Strategii ZIT może być tożsama z diagnozą w strategii rozwoju. Taka sytuacja ma miejsce w przypadku Strategii ZIT BTOF, w związku z tym diagnoza jest znacznie szersza i dotyczy wielu obszarów, które z punktu widzenia Strategii ZIT nie są tak istotne.</p> <p>W toku prac rozważane było zawężenie diagnozy do obszarów bezpośrednio powiązanych z inwestycjami w ramach ZIT, jednak ostatecznie, mając na względzie, iż będzie to dokument najczęściej analizowany przez JST, zdecydowano się zachować całość diagnozy. Dzięki takiemu podejściu każdy z użytkowników Strategii ZIT będzie miał okazję spojrzeć na plany rozwojowe BTOF szerzej – w kontekście pozostałych, mocnych i słabych stron.</p> <p>Jednocześnie w toku uwzględniania uwag, część operacyjna została uzupełniona o zapisy doprecyzowujące rozwiązania zaproponowane dla Związku ZIT (m.in. w zakresie zasad i trybu wyboru projektów, opisu procesu dochodzenia do ostatecznej alokacji czy samego procesu wyboru projektów) .</p>
--	--	--	---

2.	Rozdział 7 oraz załącznik 11.1. Strategia ZIT.	W strategii pojawia się wiele nowych pojęć, np. Strategiczne Projekty Systemowe, częściowo nakładających się na obowiązujące tryby i procedury np. Projekty systemowe z obecnej perspektywy finansowej. Sugeruje się rezygnację z nowych pojęć. Ewentualnie warto zamieścić słowniczek definiujący wszystkie nowe pojęcia i odróżniający je od innych rozwiązań obecnie funkcjonujących oraz opisać bardziej szczegółowo „Zasady i tryb wyboru projektów” – system preselekcji, system projektów pozakonkursowych, konkursowych, kwestie zawiązywania partnerstw i realizacji projektów zintegrowanych.	Uwaga uwzględniona. Zlikwidowano charakter nazwy własnej dla strategicznych i integrujących projektów systemowych (przywrócona pisownia małą literą) oraz dodatkowo w rozdziale 7 opisano cechy, jakimi powinien charakteryzować się dany projekt, aby mieć znaczenie strategiczne / integrujące dla ZIT. Zamiarem autorów strategii ZIT nie było tworzenie nowych pojęć, a jedynie takie wyróżnienie projektów do realizacji w procedurze pozakonkursowej, które nie będzie budzić wątpliwości nomenklaturowych wśród członków Związku. Uzupełniono zapisy dotyczące zasad i trybu wyboru projektów celem uzyskania właściwego poziomu precyzji i uniknięcia wątpliwości ze strony osób korzystających z tych zapisów w codziennej pracy przy realizacji Strategii ZIT.
3.	Diagnoza otoczenia społeczno-gospodarczego. Strategia ZIT.	W diagnozie, w opisie terenów inwestycyjnych prosimy o uzupełnienie informacji o stopniu wykorzystania każdego istniejącego terenu inwestycyjnego (tam, gdzie takich informacji nie ma) i ewentualnym zapotrzebowaniu na kolejne tereny inwestycyjne ze wskazaniem lokalizacji.	Uwaga nieuwzględniona. Uwaga nie została uwzględniona ze względu na nieprzekazanie informacji przez dysponentów terenów inwestycyjnych wchodzących w skład specjalnej strefy ekonomicznej i parków przemysłowych i technologicznych (z wyjątkiem Bydgoskiego Parku

			Przemysłowo-Technologicznego).
4.	Rozdział 8. Strategia ZIT.	Należy również w rozdziale ramy finansowe, w sposób bardziej precyzyjny wskazać, na jakiej podstawie określono podział środków na poszczególne PI. Jaki wpływ na poszczególne alokacje miała diagnoza Strategii ZIT, a jaki ustalenia z JST. Priorytetem powinny być niezależne wnioski płynące z diagnozy, skonfrontowane z potrzebami i potencjałem podażowym JST, a nie subiektywnie wskazywane zapotrzebowania poszczególnych JST.	Uwaga uwzględniona. Uzupełniono opisy dotyczące etapu 2 i 3 dochodzenia do ostatecznej na tym etapie wartości alokacji na dany PI. Uzupełnienia dotyczą przesłanek jakie stały za dokonanymi przesunięciami.
5.	Rozdział 7 oraz załącznik 11.1. Strategia ZIT.	Wydaje się, że system pozakonkursowy jest nadużywany, co może okazać się problematyczne zarówno w zakresie obostrzeń KE w obszarze stosowania tego trybu wyboru, jak również w zakresie terminowego i prawidłowego przygotowania projektów do realizacji (z przedstawionych danych wynika, że 98% deklарowanych projektów jest w fazie koncepcyjnej) – zasada N+2/3. Dlatego tryb pozakonkursowy powinien być w jak największym stopniu ograniczony, jak również „kryteria ogólne ZIT” powinny zostać uzupełnione przynajmniej w przypadku trybu pozakonkursowego o kryterium gotowości do realizacji – obecnie brak takiego kryterium.	Uwaga uwzględniona. Wskazano przesłanki utrzymania procedury pozakonkursowej dla wybranych przedsięwzięć. Uzupełniono i przededagowano informację: „98% fiszek w fazie koncepcyjnej”, który to zapis informuje, że z łącznej liczby 521 sztuk zdecydowana większość potencjalnych projektów JST – członków ZIT poza Miastami Rdzenia była na etapie wstępnym (w fazie koncepcyjnej). Uwaga ta nie dotyczyła projektów miast, które w znacznej części były na etapie przygotowywania dokumentacji technicznej lub zaawansowanych uzgodnień (kilkanaście dojrzałych projektów). Doprecyzowano informacje dotyczące projektów planowanych do realizacji w trybie pozakonkursowym w rozdziale 7. Uzupełniono kryteria wyboru projektów o tzw. kryterium gotowości. Przedmiotowa zmiana została wprowadzona do zasad priorytetyzacji projektów metodą

			MoSCoW, poprzez dodanie do każdej grupy następującego zapisu: Dodatkowo na kolejność w ramach grupy wpływ ma kryterium gotowości - z dwóch porównywalnych projektów wyżej na liście przekazywanej do IZ umieszczany jest projekt o najwyższym poziomie gotowości.
6.	Rozdziały 5, 6. Załącznik 11.1. Strategia ZIT.	Projekty strategiczne i systemowe wskazane są dla dwóch z czterech celów strategii. Prosimy wskazać szersze uzasadnienie przyjęcia takiego podejścia. Prosimy również wskazać jakie efekty przyniesie realizacja tych projektów systemowych oraz wszystkich projektów finansowanych w ramach Strategii ZIT dla każdego z celów, pokazując na ile uda się rozwiązać istniejący problem – w tym celu należałoby zastosować wskaźniki i z ich wykorzystaniem określić stan wyjściowy i końcowy (przed i po zakończeniu realizacji Strategii ZIT) – zagadnieniu skuteczności strategii powinien być również poświęcony odrębny tekst w projekcie strategii.	Uwaga uwzględniona. Zamieszczono szersze uzasadnienie obrany celów strategicznych oraz zaproponowanego układu strategicznych i integrujących projektów systemowych, w tym uzasadnienie wyboru systemowych projektów strategicznych i integrujących jedynie dla części Celów Strategicznych. Dodano wartości wskaźników bazowych i docelowych dla poszczególnych PI na podstawie RPO WKP v. 4.0 w rozdziale 5. W części końcowej Rozdziału 5, po opisie przyjętych wskaźników i ich wartości na potrzeby monitorowania efektów wdrażania Strategii ZIT, zamieszczono odrębny tekst poświęcony skuteczności Strategii.
7.	Rozdział 9. Strategia ZIT.	MIR rekomenduje zgodnie z propozycją autorów Strategii ZIT – utworzenie Rady Metropolitalnej, jako ciała opiniodawczego, w którego skład wejdą przedsiębiorcy, środowisko naukowe itp.	Rekomendacja wspierająca rozwiązanie zaproponowane w Strategii ZIT.
	Rozdział 7. Strategia ZIT.	Warto wskazać także w jaki sposób Związek ZIT korzystał będzie z ekspertów	Uwaga uwzględniona.

8.		zewnątrznych w procesie oceny projektów ZIT i na jakich zasadach.	Dodano rekomendację w zakresie wykorzystania ekspertów zewnętrznych w procesie oceny projektów ZIT w rozdziale 7. Zasady i tryby wyboru (...)
9.	Rozdział 8. Strategia ZIT.	Brakuje wskazania w Strategii zaangażowania środków wyłącznie krajowych na realizację projektów ZIT, bądź też projektów powiązanych z ZIT. Nie jest to warunek obligatoryjny, ale z punktu widzenia poprawy jakości Strategii ZIT byłoby to korzystne.	Uwaga uwzględniona. Dodano stosowną informację w tym zakresie w rozdziale 8. Ramy finansowe i plan finansowy ZIT.

VI Podsumowanie

Konsultacje społeczne dotyczące Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego zostały przeprowadzone w dwóch etapach przez Wydział Komunikacji Społecznej i Informacji Urzędu Miasta Torunia, w dniach 30 maja – 25 czerwca 2014 roku. W ramach konsultacji miały miejsce dwa dyżury w terminach: 11 czerwca w godzinach 16:00-18:00 oraz 23 czerwca w godzinach 16:00-18:00. Oba dyżury zostały przeprowadzone przez pracowników Wydziału Rozwoju i Programowania Europejskiego w siedzibie przy ul. Grudziądzkiej 126B. Istniała również możliwość wypełnienia formularza ankietowego i przesłania go drogą e-mailową na adres: konsultacje@um.torun.pl do dnia 13 czerwca 2014.

Opinie były również zbierane przez firmę Deloitte, poprzez formularz internetowy. W sumie wpłynęło 77 uwag (0 podczas dyżurów, 3 drogą poczty elektronicznej, 74 poprzez formularz internetowy).

Przeprowadzone konsultacje miały charakter poznawczy. Ich celem było poznanie opinii szerokiego grona instytucji i osób potencjalnie zainteresowanych tematyką Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na terenie Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego, a także uzupełnienie zapisu dokumentów wynikające z analizy uwag zgłoszonych przez uczestników konsultacji. Uwagi merytoryczne zawarte w e-mailach będą uwzględnione w końcowej wersji dokumentów. Odniesienia do pozostałych uwag znajdują się w zestawieniu tabelarycznym (str. 15-50).